

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Prosveta je nujna življenjska potreba

Prosvetni minister g. Stevan Čirić je imel 23. t. m. zvečer po radiu govor in je med drugim izvajal:

«V sedanjih hudih časih, ko gre borba za življenje do skrajnosti, se mnogi ne zavedajo ogromne vrednosti prosvetnih pridobitev in jih hočejo žrtvovati, da bi si s tem življenjsko borbo olajšali. Vlada smatra za dolžnost, da v vprašanih narodne in državne vzgoje ne dovoli takega pojmovanja in da ga pobija. Ne bi bilo večje napače, kakor prosvetne potrebe v škodo prosvete žrtvovati zaradi trenutnih težkoč. Napačno bi bilo gledati na prosveto kakor na zadevo, za katero so potrebne samo žrtve in ki bi bilo tudi brez nje mogoče izhajati.

Da se pomudimo najprej

pri osnovnih šolah.

Imamo pokrajine, kjer pride ena šola na ozemlje 1500 kvadratnih kilometrov. Tu je treba pomoči. Doslej smo storili mnogo. V nekaterih srezih, kjer smo imeli pred osvobojenjem po eno državno šolo, jih je zdaj do 30. Toda še vedno je treba storiti mnogo.

Olajšati moramo gradnjo šol. Storili bomo to s tem, da bomo dovoljevali graditi tudi s skromnim in cenenim materialom, da bomo ustanovili sklade, ki naj kasneje olajšajo občinam vrnitev podeljenih posojil. Najti bo treba način, da bo prispeval k tej nalogi ves narod in da se prispevki pravilno porazdelijo. Ni mogoče več čakati, da dobe siromašni kraji svoje šole šele tedaj, kadar si jih bodo mogli sami zgraditi. Prosvetno ministrstvo upa, da bo našlo v tem pogledu razumevanje v naši javnosti. Ne gre tudi, da bi imeli na tisoče učiteljev brez službe. Zato lahko z veseljem razglasim, da

bo prosvetno ministrstvo v kratkem dalo učiteljem, mladim ljudem, kruha, ko bo začelo graditi šole,

v katerih bodo služili domovini in kjer bodo našli smoter in osnove svojega lastnega življenja.

Po mojem naziranju je dalje tudi krivica, da se naši učitelji, ko odslužijo vojaški rok, znajdejo na cesti. Dokler se to vprašanje ne uredi zakonodajno, mislim kot minister prosvete učitelje, ki se vrnejo iz vojaškega službovanja, imenovati pred vsemi drugimi. So še druge upravičene težnje, ki jih bo vlada imela stalno pred očmi.

Pravo pojmovanje njihovega plemenitega poklica bo omogočilo učiteljem, da vse svoje misli in skrb poslužijo službi velike in lepe domovine. Učitelji, bodite zvesti samemu sebi in svoji preteklosti! V naših rokah je, kakor je že bila, usoda naroda, v vaših rokah pa je usoda naše prosvete.

Da olajšamo to pomembno delo za pospeševanje duhovnega edinstva, je

vlada sklenila razpisati natečaj za izenačenje učbenikov,

tako da bodo v doglednem času izenačene šolske knjige. Očitno potrebo, da vsa šolska mladina

črpa svojo znanost iz enakih virov, predpisuje že zakon.

Tudi v srednješolskem pouku je treba utreti pot temu pojmovanju, zlasti pri nacionalnih predmetih.

Srednja šola je usodnega pomena za oblikovanje volje naroda.

V njej se ustvarjajo bodoči voditelji naroda. V srednji šoli na učencu storjeni greh ni greh samo na posameznem človeku, temveč tudi na nešteti drugih, s katerimi bo ta človek pozneje delal in nanje mogel vplivati.

Da pa profesor z vnemo opravlja svoje delo, je potrebno, da je gmotno zavarovan.

To pa še ni, vsaj ne v zadostni meri. Posledice se opažajo v tem, da je čedalje manjše število moških, ki se odločijo za ta poklic. Vlada je sklenila omogočiti tudi pravilno ureditev tega vprašanja.

A samo nacionalno neomajni učitelji in profesorji lahko zagotove nacionalnovzgojni značaj srednje šole, ki mora poleg tolikih plemenitih in vzvišenih smotrov zmerom ostati največji smoter naše šolske in naše prosvetne politike.

Prav tako mora vsa pozornost biti obrnjena na to, da se učenci v srednji šoli dobro pripravljajo. Toda eno reč moram posebno naglasiti: je predsodek družbe, da ni posejanje srednje šole nič drugega kakor priprava za vstop v državno službo. Zaradi tega čisto napačnega tolmačenja ljudje tako pogosto greše nasproti šoli in govore, da imamo preveč srednjih šol. Če primerjamo podatke o srednjih šolah pri nas in na tujem, vidimo, da pri nas to število ni v pravem razmerju s tujino. Šole pa niso za to, da bi pomenile samo pripravo za vstop v državno službo, temveč jim je naloga, da ustvarijo izobražene ljudi, sposobne za vsako delo na vsakem področju, kjer je treba jamčiti za kakovost delovanja. Šola mora dati pogoje, ne pa pravico do državne službe. Srednja šola ni potrebna samo uradniku, temveč tudi drugim poklicem. Istovetiti svrhu obiskovanja srednje šole z nadami na državno službo, kakor naša družba še danes

počne, je krivo. Naša družba se mora zavedati da je obiskovanje srednje šole potrebno obrtniku, trgovcu, gospodarstveniku in kvalificiranemu delavcu. Izobrazba v srednji šoli je potrebna tudi vsem svobodnim poklicem in je baš glavni pogoj za uspešno delo tudi pri teh kakor drugih poklicih.

Mnogi so se že pečali z nesrečno mislijo, da bi se svetovna stiska mogla rešiti z uničenjem teli ali onih dobrin. Poznejši rodovi bodo z največjo grozo gledali na naš rod, ki je mislil, da se s sežiganjem pšenice ali z razlivanjem mleka more doseči rešitev gospodarske stiske. Še dosti pogrešnejše bi bilo v uničevanju prosvetnih dobrin iskati zdravila zoper gospodarsko stisko, to je v zapiranju šol in zaustavljanju vsega naroda v njegovem prirodnem napredku. Vlada bo zastavila vse sile, da naše prosvetne pridobitve vsaj ohrani do boljših časov, ko bo njihov napredek omogočen.

Drugo je vprašanje, ali so naše srednje šole pravilno razdeljene. Kaže, da so ponekod nastale iz docela drugih razlogov, kakor jih sedanja politika narekuje. Učitelj išče na primer dajejo mnogo več učiteljev, kakor obstoji zanje dejanska potreba. Po drugi strani se opaža, da je premalo strokovnih šol. Šola mora služiti svojemu namenu, in sicer tako, da se bodo učenci mogli z njo okoristiti ne samo v eni, temveč v vseh panogah življenja.

Ker nam primanjkuje celo še osnovnih šol, je treba narodni prosveti posvetiti tudi zunaj šole največjo pozornost.

Tu se odpira široko področje za obilnejše delo, zlasti za prosvetljevanje našega kmeta. Koliko bi na primer bilo manj dolgov, ki kmeta tako zelo pritiskajo, če bi se doslej več delalo za narodno prosveto.

Tudi v političnem pogledu bo treba prosvetliti naš narod, da bo manj izpostavljen zapeljivim in sleparskim geslom. Tako tudi vsa gospodarska, politična in nacionalna vprašanja zahtevajo narodno prosveto.

V nadaljnjih izvajanjih je minister g. Čirić obravnaval vprašanje naših univerz. Omenil je, da se bo kljub gospodarski stiski nadaljevala gradnja za univerze potrebnih poslopij. Dalje je govoril o sodelovanju med šolo in cerkvijo, o jugoslovenskem gibanju med Hrvati pred zedinjenjem in o odgovornosti vsega naroda, da rešimo prosveto preko današnjih viharjev.

V zdravi mladini je naša bodočnost

Prejšnji četrtek zvečer je imel minister za telesno vzgojo g. dr. Ljudevit Auer velik govor, ki so ga prenašale tudi vse tri naše radijske postaje. Iz njegovega govora posnemamo, da je vlada v svojem razglasu naglasila, da bo posvetila posebno pozornost telesni vzgoji mladine. Bodočnost našega naroda in naše države je na ramah naše mladine. S telesno vzgojo naše mladine se bodo povečale vse narodne sile. Naš narod po-

trebuje telesno zdravo, npravnostno krepko in narodno neoporečno mladino. Zdrava mladina odklanja dvomljivost in s telesno vzgojo in z vzgojo v narodnem duhu bo dobila zdravo podlago in ljubezen do domovine in se bo zavedala svojih državljanskih dolžnosti.

Nadalje je minister govoril o vzgojnem pomenu sporta. Ljubezen do domovine postane prava le tedaj, ko človek spozna domovino. Sport

nudi priložnost, da spoznamo domovino, da vidimo lepoto pokrajin, morja, pristanišč, rek, jezer in gor. V svoji domovini se lahko bavimo z vsemi vrstami sporta. Za vse sportne panoge imamo pri nas pogoje. Ni nam potrebno nikamor po svetu, ne zaradi zimskega ne zaradi poletnega sporta. Lepa je naša zemlja. Najširše množice je zajel val navdušenja za telesno vzgojo v zvezi s sportom. Država ni smela ostati brezbržna nasproti vprašanju telesne vzgoje, marveč je morala prevzeti urejevalno vlogo nad to vzgojo. Podrobni podatki so dokazali: čim več ustanov za telesno vzgojo ima narod, tem manj je med njim zločincev, kaznilnic, duševnih in telesnih bolnišnic. V sedanjem mednarodnem gospodarskem in prosvetnem življenju lahko tekmujejo samo duševno in duhovno zdravi posamezniki in narodi.

Mimo tega je telesna vzgoja še posebnega pomena za našo narodno vzgojo in našo notranjo utrditev. Tu pa prednjači Sokolstvo. Za telesno in npravnostno vzgojo naroda je prav sokolstvo storilo zelo mnogo. Obvezno telesno vzgojo bo imelo v rokah naše sokolstvo, ki postaja vse močnejši činitelj na tem področju. Naše sokolstvo dela enako v mestih in vaseh. Sokolstvo je že pognalo globoke korenine v narodnem življenju in delu. Zato ga moramo vsi ne samo varovati, marveč tudi podpirati pri njegovem delu z vztrajnim in požrtvovalnim sodelovanjem v blagor nas vseh.

Ko je imel g. minister v mislih gasilstvo, je najprej naglasil, da naše gasilstvo ni in ne sme biti samo dobrodelno, marveč tudi rodoljubno narodno društvo. Zakon o gasilstvu določa sredstva in le nekatere nejasnosti v določbah zakona niso dopuščale, da bi dobilo gasilstvo sredstva, ki so mu potrebna, da bi moglo izpolniti, kar od njega zahtevamo. Z novo uredbo pa se je doslegla tudi potrebna jasnost, da gasilna društva glede na današnje hude gospodarske razmere pridejo do potrebnih sredstev. Tudi je minister naglasil, da zahteva razvoj našega gasilstva nekatere izpremembe v gasilskem zakonu.

Naposled je govoril tudi o zakonu o sportu. Zaključil pa je svoje izvajanje z besedami: Telesna vzgoja je velikega narodnega pomena ne samo zato, ker naj sporedno oblikuje kakovost duha in telesa, da bi vse narodne sile služile narodnemu in državnemu edinstvu, marveč tudi zato, ker narodne lastnosti oblikujejo sport. Kakor ima vsaka narodnost svojo značilnost v na-

rodni noši, v narodni umetnosti, v pesmih in glasbi, tako ima tudi svojo značilnost v sportu. Vse to izvira iz življenjske sile, telesnega in duhovnega zdravja naroda. Narodna čustva dajejo sportu narodno značilnost in sport mora

učinkovati na učvrstitev vseh narodnih čustev. Sportno odgojena narodna zavest naše mladine bo delala za blagor in napredek naroda, za moč in veličino Jugoslavije, vzvišenega kralja in kraljevski dom.

Tri cestne gradnje v naši banovini

Dne 21. t. m. je ministrski svet odobril uredbo o javnih delih. Minister za gradnje g. dr. Marko Kožulj je glede te uredbe dal novinarjem pojasnila, iz katerih povzemamo:

«Uredba, ki obsega velika javna dela, gre za tem, da se zadovoljijo potrebe države in naroda. Z dograditvijo velike mednarodne ceste od madžarske meje proti Subotici preko Novega Sada, Beograda, Niša in dalje do bolgarske meje bo zadoščeno veliki državni potrebi, na drugi strani pa se bo siromašnim slojem nudila prilika zaslužka in se podprla domača industrija.

Za drugo veliko državno cesto, ki bo držala od Beograda preko Zagreba do Ljubljane, se bo zaenkrat porabilo nekaj manj denarja. To je šele začetek gradnje one velike zvezne ceste med tremi našimi glavnimi mesti. Ta cesta bo tvorila tudi neposredno zvezo z Italijo na eni in Avstrijo na drugi strani.

Tretja glavna cesta, ki se bo pričela zdaj graditi, je cesta Beograd—Pančevo; ta se bo podaljšala do rumunske meje.

Ena izmed najvažnejših cest, ki se bo začela zdaj graditi, pa je tako zvana **jadranska cesta**, ki bo držala od Sušaka pod Velebitom, bo kre-

nila pri Malenici na dalmatinsko obalo in bo šla do Biograda na moru, odtam na Metković in Šibenik in bo nato krenila preko Splita in Dubrovnika proti Črni gori, odnosno se združila s cesto, ki drži do albanske meje. Tako bo s to cesto dobil južni del naše države neposredno zvezo z Albanijo. Ta cesta pa bo obenem nekaka hrbtnica, na katero se bodo stekale vse druge ceste, ki držijo iz notranjosti na našo jadransko obalo. Zato bo ta cesta največjega gospodarskega pomena, neprecenljive važnosti pa zlasti v pogledu pospeševanja tujkega prometa. Obenem pa bodo z gradbo te ceste dobili zaslužek najsiriromašnejši kraji naše domovine.

Vsa ta dela bodo veljala 568 milijonov dinarjev. Kakor se vidi, je vlada g. Jevtića dala za javna dela več kakor katerakoli dosedanja vlada.

Iz uredbe, ki našteva 21 velikih javnih del, povzemamo, da se bodo v dravski banovini izvršile tri cestne gradnje: **gradnja sodobnega cestišča za težki promet na državni cesti Ljubljana—Kranj** (20 milijonov), **preureditev državne ceste Ljubljana—Kočevje—Brod na Kolpi—Delnice** (10 milijonov) in **modernizacija ceste Maribor—Št. Ilj** (5 milijonov).

Zahteve kmetijstva

Na velikem kmetskem zborovanju podružnic Kmetijske družbe, Sadjarskega in vrtnarskega društva in Vinarskega društva iz mariborskega okoliša v nedeljo 24. t. m. v Mariboru so bile sprejete resolucije, iz katerih povzemamo:

I.

Glede na dejstvo, da se uvažajo v Maribor velike množine manjvrednega vina iz Banata, ki se reže z našimi vini in prodaja kot štajersko vino, s čimer se kvari sloves štajerskih vin, zahtevamo: Zakon o vinu naj se najstrože izvaja. Vsak prodajalec vina mora označiti izvor, kupec, ki vino potem prodaja, pa je dolžan prodajati to

vino pod tem nazivom; ako ga meša z drugimi vini, ga mora označiti kot mešanico. Prepove naj se raba vseh vin, ki nimajo določene količine ekstrakta, in onih vin, katerim se je dodal spirit. Da se bodo mogla strože nadzorovati vina, naj se zviša število nadzornih organov. O uvozu banatskih vin naj se vodi točen pregled in naj se razglasi vsakih 14 dni v dnevnih časopisih, koliko vina je bilo uvoženega in kam.

II.

Zahtevamo, da posvetita ministrstvo za trgovino in industrijo in ministrstvo za kmetijstvo pri bodočih trgovinskih pogajanjih, zlasti pri

«Tako nevarne stvari mi misliš razkrivati?» je nejeverno vprašal Sodnik.

«Dà, efendi, vse ti bom povedal, kar je z menoj v zvezi. Poslušaj me! Že s petim letom, ko sem izgubil svoje starše, sem prišel v roke svojim poznejšim redovnim bratom, ki so me vzgajali. Toda pusto življenje v samostanu mi ni bilo všeč. Tedaj so izrabili mojo željo po potovanju in me začeli uporabljati za sla. Osem let sem pošteno opravljal svojo službo, da so bili vsi z menoj zadovoljni. Na svojih potovanjih sem prišel v stike z mnogimi ljudmi in spoznal pri njih marsikaj, kar mi je bilo prej tuje in kar je bilo v bistvenem nasprotju z našimi pravili življenja. Vse sem preizkusil na lastni koži in pogosto sem moral dati prav svojim nasprotnikom, ker mi je tako ukazoval zdrav razum. Zato bi bil že davno rad zapustil svoj red. Toda preveč sem vedel o skrivnostih svojih somišljenikov, da bi me bili živega izpustili. Časih so bile te skrivnosti prav temne in nepošteno. Tudi z vami so hoteli storiti drugače, kakor so vam rekli. Zato mi je prav všeč, da ne pojdete v Kufro.»

«Kaj pa so nam nameravali napraviti?» mu je segel Sodnik radovedno v besedo.

«Dovolj mi, efendi, da zamolčim skromnost, ki so mi jo v zaupanju na mojo moško poštenost

razkrili. Naj ti bo dovolj zagotovilo, da ti zdaj ne bodo mogli nič hudega storiti. Jaz bom zelo srečen, če bom smel še nadalje ostati pri vas. Če pridemo bolj proti jugu, bom varen in nihče več me ne bo mogel zaslediti. Saj je tam brez števila trgovcev. Eden izmed njih me bo nedvomno vzel v službo. Za prvo silo sem si všil v obleko tudi nekaj denarja, ki sem si ga bil od ust pritrgal. Morda bo dovolj, da se bom sam lahko česa lotil.»

«Kaj pa, če ne bomo mogli iti dalje na jug? Če se bomo morali vrniti v Nilovo dolino?»

«Toliko globoko bomo že prišli, da bom lahko nadaljeval pot v Sudan. Tam bom lahko začel novo življenje. Dela se nisem nikoli branil, neumen pa tudi nisem. To pa bom storil lahko samo, če me vzameš s seboj.»

«Poslušaj, Selim!» mu je dejal Sodnik po kratkem premišljanju. «To, kar si pravkar povedal, zasluži, da ti izkažemo veliko uslugo. Toda na drugi strani si pa sam priznal, da si nam doslej sledil s sovražnimi nameni. Če zahtevaš, da ti zdaj zaupamo, nam moraš že povedati, kaj so hoteli tvoji predstojniki storiti z nami. Tebi takšna izpoved ne more nič škodovati, ker si se odločil za beg. Nam pa bo dokaz, da misliš iskreno in da tvoje besede niso le pretkana past.»

«Efendi,» je odvrnil Senusijec hitro in vendar nekoliko bolestno, «če je to pogoj, da me vzamete s seboj, se moram, žal, odreči uresničenju svoje najlepše želje. Svojim predstojnikom sem prisegel, da bom o skrivnostih molčal. To bom tudi storil, čeprav me takoj izročijo mojim najhujšim nasprotnikom — gonjačem. Rajši sem mrlič kakor izdajalec!»

«Dobro je, Selim,» je dejal Sodnik in mu položil roko na ramo. «Veseli me, da si premagal to izkušnjo. Pojdi z nami in vse, kar bo v naših močeh, bomo storili, da se boš lahko ognil zasledovanju svojih dosedanjih zaveznikov. V Sudanu imam nekaj prijateljev tvoje vere, ki ti bodo na mojo prošnjo radi pomagali, ko si boš utiral pot v življenje.»

«Efendi, iz vsega srca sem ti hvaležen,» je odvrnil Selim in se ves srečen oddahnil ter prekrizal roke na prsih. «Ne bo vam žal, da ste mi zaupali.»

Gonjači so se pošteno začudili, ko jim je Sodnik povedal, da se bodo morali vrniti v oazo Dahel. Nekateri so bili prav veseli te odločitve, zlasti ker so dobili razen dogovorjene plače še dobro napitnino.

Sodniku je bilo to prav ljubo. Odločil se je, da bo poslal tudi večji del velblodov nazaj v Dahel, ker so bili vsi izčrpani in zaradi površnosti gonjačev tudi vsi polni ran. Vzlic temu pa so bile te živali še zmeraj zelo dragocene in bi se kmalu popravile. Zato jih je izročil v varstvo

sklepanju trgovinske pogodbe z Italijo, večjo pozornost izvozu naše živine in mesa in da izkušata doseči ugodnejše carinske postavke in večje kontingente. To zahtevamo s tem večjo pravico, ker je naša industrija preveč zaščiten na račun kmetijstva, medtem ko je industrijski delavec bedno plačan, da ne more biti dovolj močan rabnik kmetijskih pridelkov. Kontingenti za izvoz živine naj se dodelijo Kmetijski družbi, ki naj kontingent enako razdeli na vso banovino in izkuša doseči za kmeta najboljše cene. Protestiramo, da se združnim organizacijam za izvoz v Avstrijo priznava le 40 odstotkov, medtem ko dobijo trgovci isto količino, pa se jim priznava še kontingent za pridelovalca v znesku 20 odstotkov. Zato zahtevamo, da dobe teh 20 odstotkov združne organizacije, ki so edine predstavnice pridelovalca in ne trgovca. Ugotavljamo, da je izvoz naše perutnine ogrožen in da se je v Nemčijo znatno zmanjšal le zaradi tega, ker klirinška plačila dospevajo šele po 6 do 8 mesecih, tako da imajo izvozniki pri tem zamrzlo vso svojo obratno glavnicu. Zato naj se klirinška nakazila lombardirajo do 100 odstotkov, ker je odkup teh plačil pri sedanjih ureditvi Narodne banke predrag. Ker je združništvo edina pot, ki bo omogočila rešitev našega kmetijstva, pozivamo ministristvo za kmetijstvo, da izdela nov osnutek združnega zakona, ki bo dopuščal ustanavljanje le takšnih zadrug, ki bodo zrasle iz potrebe ljudstva.

III.

Spričo dejstva, da so v preteklem letu pri izvozu sadja utrpeli naši kmetovalci in vse naše narodno gospodarstvo ogromno škodo, zahtevamo, da se delovanje «Prizada» preosnuje tako, da prevzame njegove posle na področju dravske banovine Kmetijska družba v Ljubljani, ki naj se ji dajo na razpolago gmojna sredstva, da uredi v Mariboru prodajo sadja. Kmetijska družba naj izdela za to predloge.

Država naj zniža železniške tarife za prevoz presnega sadja za polovico in preskrbi zadostno število vagonov za prevoz sadja.

Pri obnavljanju trgovinske pogodbe z Nemčijo naj se izposluje, da bo priznanje premije vezano na pošiljke v zabojih po 35 kg (čisto), ker predpisani jugoslovenski zaboji nimajo te teže pri debelem sadju. Obenem naj se znova dovoli izvoz sadja v razsutem stanju v Nemčijo. V glavnih sadnih središčih naj se snujejo na združni

vodji gonjačev, ki mu ga je bil že v Dahelu priporočil Hasan efendi. Naročil mu je, naj ostanejo v hlevih njegovega starega prijatelja, dokler se ne vrne ali pa dokler ne sporoči, kaj naj z njimi stori.

Gonjači so dobili precejšen del živeža, da bi lahko prišli brez pritrgovanja nazaj domov. Potem so se poslovili od svojih dosedanjih gospodarjev. To slovo ni bilo nič kaj težko in genljivo. Med gonjači je bilo več takih, ki so v dnu srca upali, da se bodo zasovraženi neverniki v pesku izgubili.

Po Selimu ni nihče izpraševal. V zmešnjavi so vsi pozabili nanj.

Tako je ostalo samo pet mož z Neli v daljni, samotni puščavi in navezani so bili le na svojo moč in svojo bistroumnost. Vsi mostovi za njimi so bili podrti. Toda smelo so šli v nezanesljivo bodočnost.

Najprej so morali odkriti prastaro karavansko pot proti jugu ali jugozapadu. Zato je odjezdil Sodnik z beduinskim vodnikom, ki je ostal pri njih, kakšno dobro uro daleč v puščavo. Zavila sta proti zapadu in imela srečo. V daljavi sta jo zagledala in s strelci obvestila druge, da so šli za njimi.

Ti so z veseljem sprejeli vest o srečnem odkritju in krenili za njimi. Samo beduin je ostal tih in resen kakor zmeraj. Paziti je moral na velblode.

Jezdili so do noči in še potem, čeprav je postalo precej hladno, po sledovih večitisočetne

osnovi zbiralnice in skladišča za sadje, pri čemer naj oblastva podpirajo ustanovitelje. Pri vseh trgovinskih pogajanjih naj se upoštevajo tudi mnenja in predlogi zastopnikov sadjarjev.

V lovski zakon naj se vnese pripomba: Občine z visoko razvitim sadjarstvom so pooblašene proglasiti zajca za kmetijskega škodljivca, ki ga sme na njihovem ozemlju vsakdo pobijati.

IV.

Zahtevamo, da uprava državnih železnic zniža voznino za les vsaj za 40 odstotkov, ker znaša

voznina lesa po današnji tarifi na daljavo 551 do 561 km za 10 ton 2850 Din, kar je toliko, kolikor znaša vrednost lesa. Danes je voznina po železnici višja, kakor je bila leta 1931., ko so bile cene lesa za 150 odstotkov višje od današnjih. Če se bo voznina dovolj znižala, se bo dvignil prevoz po železnici, medtem ko se danes prevažajo velike množine s splavi po rekah, ker je železnica za 150 odstotkov dražja od splavarskega prevoza.

Čuvajmo Jugoslavijo!

Hmeljarji o svojih težnjah in potrebah

Na Marijin praznik je bil v Žalcu v Roblekovih dvorani petinpetdeseti občni zbor Hmeljarskega društva. Zboru je predsedoval podpredsednik, žalski župan g. Lorber, ki se je v uvodu spomnil pokojnega kralja in smrti dolgoletnega društvenega predsednika Franja Robleka, katerega so prav dan poprej položili k večnemu počitku na žalskem pokopališču.

Poročilo o delovanju društva je podal poslovodja g. Petriček. Društvo je imelo v zadnji poslovni dobi v 13 podružnicah 1005 članov, 42 hmeljarjev je včlanjenih pri osrednjem društvu, tako da je organiziranih 1047 hmeljarjev. Najmočnejša je podružnica v Žalcu, najšibkejša v Grižah. Za sušenje hmelja je naročilo društvo članom 258 voz premoga iz Liboj. Proti požaru je društvo preskrbelo 12 strankam zavarovanje hmelja za dobo treh mesecev. O stanju hmeljskih nasadov in o tržnem položaju je društvo poročalo

strokovnim tujinskim društvom in listom 14krat. O vprašanju ureditve hmeljske kupčije sta se vršila dva posvetovalna sestanka. Dogovor o sklepih obeh sestankov so domači hmeljski nakupovalci podpisali. Mednarodne konference v Žalcu 15. maja v syrho določitve s hmeljem zasajenega zemljišča sta se udeležila gg. Lorber in Senica, Hmeljske nasade na Češkem in v Nemčiji si je ogledal g. Lorber. Dne 3. avgusta si je ogledal naš hmeljski okoliš vodja zavoda za uničevanje hmeljskih škodljivcev v Žalcu dr. Linke in ugotovil v našem hmeljskem okolišu peronosporo. Praktičnega tečaja za pravično obrezovanje se je udeležilo večje število hmeljarjev. Društvo je tudi sicer storilo vse potrebno v korist in zaščito našega hmeljarstva, toda žal ne zmemor z uspehom. Hmeljska sezona v preteklem letu je bila ena najslabših, odkar goji Savinjska dolina hmelj. Množina lanskega pridelka se ceni

preteklosti in vsakdo izmed njih se je ukvarjal s svojimi mislimi.

Že drugi dan po vrnitvi gonjačev so prišli do dolge verige sipin. Po njej so zavili.

Pot je potekala mirno, brez nenavadnih dogodkov.

Ti so se začeli šele čez dolgo...

Sedmi dan so zagledali naposled v daljavi precej obsežen hrib, ki je stal docela sam sredi puščave. Po svoji obliki je bil nenavaden in prav zaradi tega so ga vsi voditelji ekspedicije z veseljem pozdravili. Imel je obliko pasje glave in hrib tega imena je bil tudi zaznamovan na starinskem zemljevidu iz pradavnih časov. To je bil torej nov dokaz, da hodijo prav. Vsi dvomi, ki so jih morda imeli, so zdajci izginili.

Proti večeru so prišli do njega. Ob njegovem znožju so postavili šotore. Toda ko so drugo jutro vstali, so začudeni opazili, da pot ne vodi več proti jugu ampak v pravem kotu naravnost v sredo sipin.

Ko je beduin, ki jih je edini še spremljal, to opazil, je stopil k Sodniku:

«Ali misliš iti res dalje po tej poti?»

«Dà.»

«Saj veš, kaj sem ti rekel!»

«Kaj?»

«Da te bom moral zapustiti, če boš silil v sipino.»

«Zelo mi je žal,» je odvrnil Sodnik, «toda dru-

gače ne pojde. Saj vidiš, da jezdimo po stari cesti.»

«Vzlic temu! Ali veš, kam vodi ta pot?»

«Ne vem.»

«Vidiš! Doslej sem ti zvesto sledil, čeprav mi je bila pot neznana. V zanesljivo smrt pa pač ne morem iti za tabo. Družino imam.»

«Ali si mar res izgubil pogum?»

«Ne, prav tako pogumen sem še, kakor sem bil. V puščavi sem zrasel in poznam vse njene nevarnosti. Nihče se ne vrne, kdor zavije med goljufive sipine. Alah je te sipine zaklel. Zato pojdem nazaj, efendi.»

Sodnik je skušal uporabiti vso svojo zgovornost, da bi ga pregovoril. V resnici mu je bilo dosti do njega, ker je bil možak izkušen in vesten. Dà, skoraj neogibno potreben. Pot bo v sipinah nedvomno zelo zabrisana. Beduini pa so znani po svojih naravnost čudežnih zmožnostih spoznavanja v puščavi.

Toda vse besede so bile le bob ob steno. Beduin se ni vdal.

Sklenil se je vrniti naravnost proti Chargehu. Za to pot je računal, da bo jezdil štirinajst dni in je moral torej dobiti toliko živeža in vode. Napolnil je svoje mehove in vreče.

Ko je spravil svoje plačilo z obilno napitnino vred, je podal Sodniku roko in mu dejal:

«Oprosti mi, efendi, in ne misli, da sem nehvaležen ali strahopeten človek. Če ne bi imel družine, bi ti sledil tudi v smrt. Toda doma me

na okroglo 10.000 metrskih stotov; hmelj se je prodajal po 10 do 40 Din za kilogram. Neprodanega lanskega hmelja bo še kakih 300 metrskih stotov, iz prejšnjih let pa kakih 100.

Po poročilu računskega preglednika g. Jošta so sledile volitve novega odbora. V glavni odbor so bili izvoljeni za dobo treh let: Antloga (Gotovlje), Bošnjak (Parizlje), Četina (Sv. Peter), Hočevar (Gomilsko), Hojnik (Ločica), inž. Ježovnik (Arja vas), Kočevar (Zalec), Marinc (Sv. Pavel ob Preboldu), Lorber (Zalec), Ocvirk (Mala Pirešica), Razboršek (Dobriša vas), Steiner (Gotovlje), Šketa (Trnava), Štefančič (Podlog), Schwentner (Vransko), Petriček (Zalec), Omladič (Poljče pri Braslovčah) in Kožuh (Škofja vas). Za pregledovalca računov sta bila izvoljena za dobo enega leta: Jošt (Gotovlje) in Kopriva (Arja vas). Nadalje so bili izvoljeni za dobo treh let v razsodišče kot člani: inž. Ježovnik, Lorber, Hočevar, Šušterič in Jošt, kot namestnika pa Steiner in Hodnik.

Za prihodnje leto se je določila naslednja članarina: hmeljarji, ki imajo do 2000 sadežev, plačajo po 10 Din, do 6000 sadežev po 20 Din, do 15.000 sadežev po 30 Din, kdor ima pa več sadežev, plača 50 Din.

Ko je gosp. Petriček še poročal o društvenem glasilu, so bili določeni trije za risene hmeljski senzali (mešetarji), ki naj izkušajo v času hmeljske sezone posredovati med hmeljarji in trgovci in gledati na to, da ne bo prišlo v hmeljski kupčiji do tako žalostnega stanja, kakor je bilo zadnje leto, ko je bil hmeljar grdo izkoriščen od prekupčevalcev. Kot prvi hmeljski senzali so bili določeni: Schwentner, Steiner in Jankovič.

Pri slučajnostih se je razvila živahna razprava o perečih vprašanih našega hmeljarstva, tako glede omejitve hmeljskih okolišev, o hmeljski trgovini, o škropljenju hmelja in zatiranju škodljivcev. V razpravo so posegli oba Jošta, Petriček, Prekoršek, Wernig, Keher, Žnidarič, Mahen in drugi. Naposled je g. Jošt stavil še resolucijo, kakšne ukrepe je treba napraviti v zaščito naših hmeljarjev, da ne bodo samo delali za tuje trgovce.

Po občnem zboru je bila takoj seja novoizvoljenega odbora in so bili v ožji odbor izvoljeni gg.: za predsednika Lober Rudolf, župan v Žalcu, za podpredsednika inž. Ježovnik, za poslovodjo Petriček; odborniki: Hočevar, Antloga in Razboršek. Ta ožji odbor in še dvanajst drugih odbornikov sestavljajo širši odbor.

čakajo otroci in žena. Od lakote bodo umrli, če se ne vrnem.»

«Le miren bodi, prijatelj moj», je odvrnil Sodnik. «Pot, ki jo boš moral zdaj ti prejezditi, je prav tako nevarna kakor naša. Tudi ti moraš nam oprostiti, da smo te odvedli tako daleč od doma in te zdaj puščamo samega. Alah naj ti nakloni srečno vrnitev! In še nekaj te prosim. Nikari ne govori o nas, ker bi nam to utegnilo škodovati.»

«Molčal bom kakor grob, če želite tako,» je odvrnil beduin, «čeprav bi rajši o vas govoril. Pogumni možje ste. Alah naj vas spremlja!»

Po teh besedah so si segli v roke in se razstali.

Tudi Selima so vprašali, ali se ne bi morda rajši vrnil v Dahel k svojim ljudem. Ta pa je ponovil svojo prošnjo, da bi jih smel spremljati, in ustregli so njegovi želji.

Dvajseto poglavje.

Vsi skupaj so imeli zdaj le še šestnajst velblodov, toda štirje izmed njih so bili tako slabotni in z ranami pokriti, da so jih morali na mestu ustreliti. Niso jih hoteli še dalje mučiti, ker se jim je videlo, da dolgo ne bodo več vzdržali. S tem so tudi pospešili svojo pot, ker niso imeli ničesar več, kar bi jih bilo oviralo. Potovanje po sipinah je namreč z velblodi zelo nerodno, ker se vdirajo živali globoko v pesek in se pri tem hudo utrudijo.

Volilno gibanje

VOLILNI SHOD MINISTRA DR. MARUŠIČA V KRŠKEM.

Predzadnji torek se je vršil v sokolski dvorani v Krškem volilni shod, katerega so se udeležili tudi minister za socialno politiko in narodno zdravje g. dr. Marušič, senator g. Pucelj in bivši poslanec g. Mravlje. Zbor je otvoril župan gospod Jožko Pfeifer, ki je predlagal za predsednika poslanskega kandidata g. Martina Horvatiča.

Minister g. Marušič je v svojem govoru med drugim dejal: «Vlada smatra naše državno in narodno edinstvo kot dejstvo, o katerem se več ne razpravlja in ne glasuje. JNS je v svojem dosedanjem sestavu postala stranka v starem, slabem pomenu besede. Izvestni gospodje v Beogradu so si spet zaželeli, da bi diktirali kot voditelji stranke. Smatrali so za primerno metati kamenje na g. Jevtiča, ko je v Ženevi tako odločno branil čast in ugled naše države.

Vlada gosp. Jevtiča hoče voditi tako politiko, kakršno zahtevajo razmere. Zlasti hoče osvoboditi narod hudega gospodarskega položaja. Najvažnejše vprašanje je, kako dvigniti cene kmetijskemu blagu. V ta namen se je odgodilo plačevanje dolgov do meseca septembra. Ena milijarda kreditov za javna dela bo omogočila med drugim tudi gradbo velike mednarodne ceste iz Ljubljane do Sušaka. Prihodnji mesec se začne dela za gradbo nove železniške proge Sevnica—Sent Janž.»

Naposled se je minister znova povrnil k političnim vprašanjem in je med drugim rekel: «Vzdržnost pri volitvah je najhujši greh. Najprej so klerikalci hvalili vladu g. Jevtiča, zdaj pa so spet razglasili vzdržnost.»

Med govorom g. ministra je bilo nekaj medklicev iz navzočne skupine klerikačev. Za gospodom dr. Marušičem je še govoril senator gospod Pucelj, nato pa je bil shod zaključen.

TRI KANDIDATURE V KRŠKEM SREZU.

Iz Krškega poročajo, da je g. Majcen umaknil svojo kandidato za narodnega poslanca in bo kandidiral kot namestnik g. Horvatiča. Tako so zdaj v krškem srezu na listi g. Jevtiča tri kandidature: g. Alojzij Drnelj, dosednji narodni poslanec iz Boštanj, z namestnikom g. Antonom

Dolancem, županom iz Radeč; g. Martin Horvatič, župan in posestnik v Krški vasi, z namestnikom g. Ivanom Majcenom, bivšim narodnim poslancem; g. inž. Fran Zupančič iz Ljubljane z namestnikom g. Jožkom Pfeiferjem, županom v Krškem.

PETI KANDIDAT V KOČEVJU.

Iz Kočevja poročajo, da se je pojavila poleg sedanjih štirih še pe ta kandidatura, in to gospoda Franca Hočevarja, župana v Velikih Laščah. Zatrjuje se, da bo namestnik g. Hočevarja vodja kočevskih Nemcev g. dr. Hans Arko.

KANDIDATURE V KONJŠKEM SREZU.

Predzadnji nedeljo se je vršilo v Konjicah posvetovanje razširjenega volilnega odbora. Bilo je navzočih nad 120 oseb iz vsega sreza. Poročilo predsednika g. Jereba o dosedanjih volilnih pripravah se je z odobravanjem vzelo na znanje. Toplo je bila pozdravljena misel, da se predloži nosilcu nacionalne liste g. Jevtiču še kandidatura g. Seručarja Franja, posestnika iz Konjic, in g. Kotnika Ignaca, posestnika in trgovca iz Vitanja.

KRANJSKI SREZ.

Kranski srez ima v 25 občinah skupaj 16.204 volilce; od tega jih pride na škofjeloško izpostavo 6118, na kranski srez v ožjem smislu pa 10.086. Nad 1000 volilcev imajo tri občine: Stara Loka 1118, Kranj 1061 in Stražišče 1018. Po volilcih najmanjše tri občine pa so Javorje z 250, Jezerško z 208 in Sv. Ana s samo 171 volilci.

V Kranju je bila te dni seja sreskega volilnega odbora JNS. Navzočni so bili tudi odposlanci občinskih organizacij iz škofjeloškega okraja. Politično poročilo je podal dosednji poslanec g. Ivan Lončar. Razvila se je daljša razprava o volitvah in kandidaturah. Govorili so med drugim notar g. Šink iz Škofje Loke, g. Dolenc iz Stare Loke, g. Meršol iz Kovorja, g. Križnar iz Stražišča, g. Kalan iz Suhe, g. Lapajne mlajši iz Cerkelj, g. Bohinc iz Trboj in drugi. G. Franc Azman iz Kranja je predlagal, naj se razglasi zopetna kandidatura dosedanjega poslanca gospoda Lončarja; njegov namestnik pa naj bi bil zastopnik škofjeloškega okraja. Za predlog je glasovalo 27 odposlancev, medtem ko je sedem odposlancev menilo, naj se kandidatura še ne

Zvečer so bili vsi zelo izmučeni, vzlic temu pa veseli.

Uasif el Hajat je v svoji razigranosti celo pozabil na Senušijca, ki ga ni nič maral, in je kar vpričo njega omenil oazo Tuat in pogumni Nebenijev beg v puščavo.

Ko je Selim to slišal, so se mu zablistale oči. Toda ko ga je trenutek nato Kopt pogledal, je bil njegov obraz že spet miren in neprediren kakor zmeraj.

Ker so bili vsi utrujeni, so zgodaj pospali. Drugi dan so doživeli veselo presenečenje.

Ko so imeli spet tri verige sipin za seboj in so lezli že na četrto, ni mogel Senušijec Selim, ki je bil ta dan na vrsti za iskanje, odkriti nobenega sledu stare poti.

Tovarišem, ki so zadaj čakali, je z znameniti to sporočil. Takoj je zlezal Sodnik po strmem pobočju, da bi se sam prepričal, ali res ni sledov. Tedaj pa je obvisel njegov pogled na nečem, kar ga je vsega prevzelo.

V tisti smeri, odkoder je navadno pihal veter, se je pod peščino dvigalo nekaj enakomerno ploskega, podobnega skali. Vendar pa se je že na prvi pogled zdelo, da mora biti ta skala obdelana.

Ali je mar piramida* sredi puščave?

* Piramide so stavbe, ki so služile za grobove egiptskih vladarjev in velikašev.

Ali je mar tam kdo pokopan?

Sodnik je Senušijcu naročil, naj takoj obvesti tovariše o novem odkritju, sam pa je odhitel v dolino.

Tudi Hudalesa, Neli in Uasifa el Hajata je prevzelo čudno vznemirjenje, ko so začuli iz Selimovih ust nenavadno vest. Naglo so pognali velblode na sipino, da bi Sodnika čimprej dohiteli.

To pa je imelo neprijetno posledico, da si je eden izmed velblodov zaradi nerodnega koraka zlomil nogo. Morali so ga seveda ustreliti in s tem so še toliko zamudili, kolikor so prej pridobili.

Naposled so le prišli čez greben. Kolikor bolj so se bližali čudni skali, toliko razločnejše so spoznali, da je res delo človeških rok.

Piramida je bila zidana iz temnega nulejskega peščenca. Vsa je gledala iz peska, le na eni strani je bila nekoliko zašuta. Visoka je bila kakšnih sedem metrov.

Medtem ko sta Uasif el Hajat in Selim razkladala tovor z velblodov, je brskal Sodnik kakor krt okoli vzhodne strani piramide, da bi jo tudi tu razkril. Ker na prostih straneh ni bilo nikjer vhoda vanjo, je moral biti pač tu. To je bilo zelo nenavadno, ker imajo prav vse piramide, kar so jih doslej odkrili, vhod na severni strani.

(Dalje prihodnjič.)

postavi takoj, marveč naj se še enkrat poizkuša doseči sporazum za enoten nastop s skupino g. dr. Sabothya.

Kakor poročajo iz Tržiča, je sodišče potrdilo kandidatsko listo za kranjski srez s kandidatom bivšim poslancem g. Lončarjem.

TRIJE KANDIDATI V LENDAVSKEM SREZU.

Te dni je bil v Lendavi «Pri kroni» volilni sešestanek, katerega se je udeležil tudi senator gospod Ivan Pucelj. V uvodu je podal senator gospod Pucelj daljše poročilo o političnem položaju, nato pa so se vršile volitve sreskega volilnega odbora, ki šteje 36 članov. Predsednik volilnega odbora je lendavski župan g. Bačič, podpredsednik pa g. Muhvič. Po volitvah se je vnela razprava o kandidaturah za lendavski srez. Naposled so bile postavljene naslednje kandidature: dosedanji narodni poslanec g. Anton Hajdinjak z namestnikom g. Benkovičem iz Dobrovnika; banovinski zdravnik g. dr. Klar z namestnikom županom gosp. Litropom; upokojenec gosp. Seči z namestnikom g. Toplakom.

KANDIDATURE V LJUTOMERSKEM SREZU.

Nedavno je bil v Slatini Radencih sestanek župnikov, ki jih je sklical tako zvani glavni volilni odbor iz Ljubljane. Navzočnih je bilo 150 oseb, a prišel je tudi senator g. Pucelj, ki je podal daljše politično poročilo. Naglašal je zlasti, da se g. Jevtič ni odrekel JNS, marveč je sprejel ves program stranke ter ga še razširil in poglobil. G. Jevtič želi, da se pridružijo vsi, ki hočejo delati za izboljšanje razmer. Glede kandidatur je g. Pucelj izrazil željo, naj se jih v ljutomerskem srezu postavi več, vsaj tri.

Nato se je soglasno potrdil na seji sreskega odbora JNS v preteklem mesecu sprejeti sklep, da se pretvori sreski odbor JNS v sreski volilni odbor ter se pritegnejo tudi vsi oni, ki so se izjavili za politiko g. Jevtiča in hočejo sodelovati. Isto načelo velja tudi za občinske volilne odbore. Enako soglasno je bilo potrjeno tudi že 7. t. m. izvršeno konstituiranje sreskega volilnega odbora. Predsednik je g. Žmavec Josip, podpredsednik g. dr. Boezlo Lenart, tajnik g. Šašel Gregor, blagajnik g. Škof Alojzij. Kot kandidata sta se potrdila g. Lukačič Avgust z namestnikom g. Kovačem Tomislavom in g. Skuhala Franc z namestnikom g. Jakobom Zemljicem.

Sestanka se je udeležil tudi senator g. dr. Ploj. Številno so bili zastopani Nemci iz Apaške kot-

Ženske!

Pranje s SAMORAD pralnim praškom Vam bo v veselje, bleščeče belo perilo Vaš ponos!

Zahtevajte odločno

Samorad

pralni prašek

Izdelan na podlagi olivnega olja.

line. Iz Štrigove pa ni bilo nobenega zastopnika.

Po opisanem sestanku se je vršila izredna skupščina sreske organizacije JNS, na kateri se je soglasno sklenilo, da organizacija vztraja pri prijavljenih kandidaturah gg. Lukačiča in Skuhale.

SESTANEK V ŠOŠTANJU.

Pri Cerovšku v Šoštanju je bil članski sestanek JNS. Govoril je dosedanji poslanec g. dr. Vošnjak, ki je kot sadove svojega prizadevanja za srez omenil zlasti povečanje velenjske elektrarne in gradnjo važne ceste Šoštanj—Št. Vid—Črna, za katere dograditev je že zagotovljenih nadaljnjih 1.500.000 Din. Pri tajnem glasovanju je bila g. dr. Vošnjaku izražena zaupnica.

SOCIALISTIČNE KANDIDATURE V DRAVSKI BANOVINI.

Na listi g. Topaloviča bodo v Sloveniji, kolikor nam je doslej znano, kandidirali: v laškem srezu župana Klenovšek iz Trbovelj in Malovrh iz Hrastnika, v ptujskem delavec Herzog iz Ptuja in kmet Lacko iz Nove vasi, v kamniškem ključavničar Alojz Beštar iz Perovega in kmet Franc Virjent z Olševka, v desnem mariborskem uradnik Jože Petejan iz Maribora in Ivan Dorn iz Slovenske Bistrice, v levem mariborskem (dva mandata) novinar Viktor Eržen in Jože Petejan iz Maribora, v ljubljanskem okolišu (dva mandata) Jurij Stanko iz Ljubljane in Jože Mojškrič iz Zadvara, v celjskem srezu Fran Svetek iz Celja in kot namestnik kmet Lešnik iz Škofje vasi, v mestu Ljubljani (dva mandata) pa urad-

nik Stane Likar in Alojzij Sedej, ki je sedaj predsednik Delavske zbornice.

SOCIALISTIČEN VOLILNI SHOD V LJUBLJANI.

Socialistična skupina, ki pripravlja lastno kandidatsko listo z nosilcem g. dr. Topalovičem, je imela v torek v Ljubljani volilni shod, na katerem je nastopil kot glavni govornik g. dr. Topalovič. Ker je bil to prvi javni shod v sedanjih volilnih borbi, je vladalo zanj precejšnje zanimanje.

Shod je otvoril predsednik Delavske zbornice g. Alojzij Sedej, ki je med drugim dejal, da se nudi zdaj delavstvu po petih letih prvič spet priložnost, da nastopi pri volitvah v obrambo svojih razrednih koristi. Nato je govoril g. dr. Topalovič ter podrobno obrazložil svoj volilni program. Vabil je tudi male obrtnike, javne in zasebne nameščence in male kmete, da se združijo z delavstvom. To zedinjenje delovnega ljudstva se mora čimprej izvesti, ker je na potu fašistično gibanje, ki je v službi velekapitala in pridobiva množice z lepo donečimi obljubami.

Dalje je dejal g. dr. Topalovič, da zahtevajo socialisti volilno pravico za moške in ženske in pomilostitev za politične krivce. Najvažnejši del socialističnega programa pa je zaščita pravice do dela. Medtem ko zakoni jamčijo nedotakljivost lastnine, ni nobenega zakona, ki bi ščitil pravico do dela. Znižati in črtati je treba ne samo kmečke dolgove, marveč tudi dolgove drugih siromašnih slojev, bogatinom pa zabraniti, da se poslužujejo

Sven Elvestad:

7

PEST

Kriminalni roman.

(Iz norveščine prevedel J. M.)

«Mož z belo palico, kajne?» je menil Krag. «Puščica je res drzen, da se upa kar takole v javen lokal, ko jih ima že toliko na grbi.»

«Oj, ta se zna skrivati. Zanesljivo ima zunanje svoje ljudi na straži. In tu v tej hiši mu je vse znano kakor v lastnem žepu; če je treba, se lahko v nekaj trenutkih skrije, da ga nihče ne najde... Možak še ne sluti, da sem ga izdal. Morda je celo nespametno, da sem to storil.»

«Saj te je on prej izdal.»

«Že, že. Toda če dožene, kdo si ti, nama bo trda predla. Dedec je od samega hudiča.»

«Ti me še ne poznaš prav», je odvrnil Krag. «Bil sem že v nevarnejših položajih.»

«Hej, tovariš!» se je zaslišal vzklik od mize onih dveh.

Puščica ju je opazil in zdaj pristopil k njima. Nezaupno je pogledal Kraga, a se je potem očitno pomiril, ko je videl, kak capin je. Krag je zdaj spet izpremenil svoj izraz v obrazu. Nejevoljno se je začel premikati na stolu sem in tja kakor pravi izmozgani stari kaznjenc. Krag ni bil samo izvrsten detektiv, temveč tudi odlični komedijant.

Puščica je dal beguncu roko. Na njegovem obrazu sta se kazala začudenje in nejevolja. Jens je to opazil.

«Kako si prišel sem?» je vprašal Puščica.

«To si lahko misliš», je odgovoril Jens. «Pobegnili sem.»

«Hudiča, kako si pa mogel to storiti?»

«Preprosto, iz tistega zaboja sem skočil.»

«Kaj pa paznik?»

«Spal je.»

«In si se kljub temu upal priti sem?»

«Nekje moram biti. Razen tega sem hotel govoriti s teboj.»

«Kaj hočeš od mene?»

«Povedal bi ti rad, da ti več ne zaupam. Mislim, da si me ti izdal policiji.»

Puščica ga je krepko prijel za roko.

«To je laž!» je vzkliknil. «Kaj nisva bila zmemom dobri tovariša?»

«Kdo bi ti verjel!»

Jens je dvignil pest in vstal. Krag je spoznal, da se je Jens resno razburil.

Puščica ga je potisnil nazaj na stol.

«Ne kriči tako», mu je zašepetal. «Veš prav dobro, da je laž, kar si rekel.»

«Poiskati mi moraš začasno skrivališče.»

«Bom. Samo ne vpij toliko. Kdo pa je ta, ki sedi s teboj?»

Pokazal je na Kraga.

«Tega so pravkar izpustili iz jetnišnice.»

«Kako dolgo je sedel?»

«Dvanajst let.»

«Ti menda poznaš precej tovarišev v jetnišnici?» je vprašal Puščica.

«Da», je odvrnil Krag, «mnogo, mnogo jih poznam...»

Puščica ga je izpraševal o raznih znancih v ječi. Krag je izvrstno razumel zločinski jezik; poznal je vse tiste posebne besede, ki se jih poslužujejo zlikovci. Odgovarjal je enako v zločinskem jeziku in mu je mogel, ker je imel izvrstni spomin za ljudi in je poznal vse večje zločince, povedati mnogokaj novega. To vse je zazibalo Puščico v neskrbnost. Ko je končal razgovor s Kragom, je dejal Jensu:

«Počakaj me tu. Čez deset minut se vrnem.»

Šel je h kočijažu, ki je z nemirnim zanimanjem opazoval njegov razgovor z Jensom in starim kaznjencem. Kmalu nato je vstal Krag in šel. Čutil je poglede Puščice za svojim hrbtom.

Ko je stopil na temno cesto, je poiskal čisto temen kot. Nihče ga ni videl, žive duše ni bilo v bližini.

Čez nekaj minut je opazil, da so se vrata kavarne odprla. Kočijaž in neka druga oseba sta stopila na prosto. Krag je takoj spoznal Puščico, čeprav je ta medtem oblekel drug suknič.

X.

Kočijaž je hitro zavil v stransko ulico. Asbjörn Krag mu je sledil. Previdno je lezel za njim, da bi ostal neopažen. Ulica je bila skoro čisto temna.

ukrepov, ki so namenjeni za zaščito socialno šibkejših.

Takoj po govoru je g. dr. Topalović zapustil dvorano ter odpotoval v Celje in Maribor. Na shodu je za njim govoril tajnik OUZD g. Likar, ki je na kratko orisal položaj delavstva v Sloveniji. G. Sedej je nato zaključil zborovanje, toda zborovalci s tem niso bili zadovoljni in so zahtevali razpravo. Prišlo je do precej hudega prekanja, ki mu je napravil konec neki govornik iz občinstva, ki je pozival delavstvo brez razlike, ali pripada levici ali desnici, naj složno nastopi pri volitvah.

PRELOMOVCI SO PRELOMLJENI.

Predzadnji torek je veliko odposlanstvo bojnikov izročilo ministru g. dr. Marušiču zahtevo, da se bojnikom pridruži čim več mandatov na listi predsednika vlade g. Jevtiča. Tri dni nato pa je izšel v bojvniškem glasilu «Prelomu» svečan razglas pod naslovom: «Bojevniki gremo v volilno borbo samostojno na listi tovariša Dimitrija Ljotiča.» Zaradi tega so nastale velike homatije v bojvniških vrstah. Ta presenetljivi preokret je nastal tako, da je bojvniška skupina Kuster-Fabjančič-Šturm brez posvetovanja z bojvniškim osrednjim odborom in brez sklicanja zbora odposlancev postavila «Prelom» v službo Ljotičeve liste. Skupina Vidmar-Florjančič-Onič se je temu uprla; ker pa je bila naenkrat v manjšini, je zapustila bojvniško polje s svečano izjavo, da noče imeti nobenega posla več s «Prelomom» in njegovo družbo. Zdaž grozijo drugi drugim, da bodo mobilizirali bojvniško vojsko. Kako se bo ta notranja vojna nadaljevala, ne vemo.

VOLILCI PO BANOVINAH.

Državni odbor za skupščinske volitve je zaključil urejanje podatkov o številu vseh volilnih upravičencev za majske volitve, ki jih je v vsej državi 3.829.374, to je 446.029 več ko pri volitvah leta 1931. Posamezne banovine imajo volilcev: dravska 308.213; savska 760.148; vrbaska 272.103; primorska 247.736; drinska 402.194; zetska 242.031; dunavska 688.775; moravska 403.150; vardarska 424.338 in Beograd z Zemunom in Pančevom 80.273. Dravska banovina je torej po številu volilcev na šestem mestu.

MINISTER ZA KMETIJSTVO KANDIDIRA V MAČVI.

V Bogatiču se je vršil zbor volilcev iz mačvanskega sreza, na katerem je bil soglasno postavljen za kandidata za mačvanski srez minister za kmetijstvo g. dr. Dragotin Janković z namestnikom učiteljem g. Aleksandrom Dačićem iz Prnjavora, ki je tudi član odbora Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug. Minister g. dr. Janković je izjavil, da sprejme kandidaturo.

TUDI PROFESOR PAVLIČ BO SPET KANDIDIRAL.

Iz Celja nam poročajo, da je prijavil kandidaturo za skupščinske volitve tudi dosedanji poslanec laškega sreza, upokojeni katehet g. Alojzij Pavlič. Kje bo kandidiral, nam ni znano.

SLOVENEK NA LJOTIČEVI LISTI V BITOLJU.

V Bitolju so postavili pristaši g. Ljotiča za kandidata za srez in mesto Bitolj na Ljotičevi listi slovenskega rojaka g. inž. Josipa Skobrneta, ki se je pred leti naselil v Bitolju.

NAJVEČ KANDIDATUR.

Med sreze, ki so prijavili največje število kandidatur na listi vladnega predsednika g. Jevtiča, spada gotovo novogradiški srez v savski banovini. Tam je prijavilo doslej že 11 kandidatov svojo kandidaturo. Med prvimi prijavitelji je bivši podpredsednik narodne skupščine g. Karlo Kovačević. V srezu kandidira tudi bivši radičevski poslanec g. Stjepan Brkić. Koliko teh kandidatov bo sprejel g. Jevtić na svojo listo, še ni znano.

Bojevniška borba za „pravico in poštenje“

Iz Brežic nam poročajo: Na vseh shodih in sestankih bojnikov, ki se pri nas po ogromni večini sestavljajo iz bivših zagriženih klerikalcev, grme njih generali proti «korupciji in nepoštenju», ki ju vidijo povsod pri drugih. Kakšen pa je ta evangelijski v praksi, nam dovolj jasno izpričuje naslednji primer:

Občina Artiče je bila pri zadnjih občinskih volitvah edina v brežiškem srezu, kjer je zmagal bivši klerikalni voditelj in kandidat Cerjak

Jože, posestnik in trgovec v Artičah. Ta je bil mnoga leta velik nasprotnik bivšega župana Rožmana Martina, uglednega posestnika in narodnega moža v Artičah, ki pa pri zadnjih občinskih volitvah ni več kandidiral za župansko mesto. Po volitvah je Cerjak Jože z vsem svojim odborom podal in podpisal daljšo izjavo, s katero so vsi stopili v JNS. Razdiralna žilica pa mu ni dala miru. Ko so se pojavili v srezu bojovníki, je bil Cerjak med prvimi, ki so se jim pridružili in vodili borbo proti nacionalni fronti. Zlasti si je Cerjak vzel na piko bivšega župana Rožmana. Najel je šolskega slugo in ga nagovoril h krivemu pričevanju, češ da naj izpove pred sodiščem, da je neki izdatek iz blagajne šolskega odbora, ki se je nanašal na prejemke sluge, **neresničen in zadržna pobotnica ponarejena**. Ta fant je v strahu pred «hudim» šefom in v bojazni za izgubo službe res tudi **krivo pričal pred sodiščem**. Pri tem pa se je zapletel v protislovja tako, da ga je sodnik takoj aretiral in otvoril proti njemu kazensko postopanje. Pri njem so našli njegovo knjižico službenih prejemkov, iz katere se je videlo, da je fant pričal lažnivo. Pod težo teh dokazov se je tudi fant takoj vdal in odkritosrčno izpovedal, kdo in kako ga je k temu zapeljal. Takoj so bile privedene še ostale priče in odrejena aretacija Cerjaka. Oba sta bila na binokšno nedeljo preteklega leta odvedena v preiskovalni zapor v Celju. Mesec dni pozneje sta bila pred okrožnim sodiščem obsojena Cerjak na tri mesece ječe in izgubo častnih pravic za dve leti, zapeljani fant pa na dva meseca. Proti sodbi sta vložila pritožbo na eni strani državni tožilec, na drugi pa Cerjak. Stol sedmorice v Zagrebu je šele sedaj izdal dokončno sodbo in gornjo kazen in izgubo častnih pravic potrdil v celoti. Ko se je Cerjak v poletju vrnil iz preiskovalnega zapora, je prevzel zopet županske posle in se povsod prikazoval kot «mučenik», ki je trpel pod krivično «strahovlado» v srezu. In še zdaj je Cerjak na županskem mestu v Artičah! Pripominjamo, da so v izvestnih bojvniških vrstah hoteli Cerjaka kandidirati pri sedanjih volitvah v narodno skupščino. Zadnji «Prelom» pa poroča, da je organizacija bojnikov v Artičah **soglasno izvolila Cerjaka za predsednika odbora in za predsednika častnega razsodišča!**

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Kočijaž se je bil pri kavarni ločil od Puščice. Ta se je bil vrnil nazaj v kavarno. Krag si je rekel, da se bo najbrž zavzel za Jensa in ga skril pred policijo.

Premišljeval je:

Morda je hotel lopov porabiti priložnost, da bi se znebil Jensa. Če je to tako, potem je on, Krag, spravil mladeniča v nevaren položaj.

Toda zdaj ni bil čas za razmišljanje, nego je veljalo, paziti na kočijaža. Bil je to, kakor je vse kazalo, mož s palico iz slonove kosti.

Zasledovanec in zasledovalec sta prišla v živahnejšo ulico in Kragu ni bilo več treba plaziti se ob zidu ali pa se skrivati pri hišnih vratih. Delal se je, kakor bi bil lahno pijan, in se je opotekal po cesti. Nezaupno ga je opazovalo nekaj stražnikov, ki ga je srečalo.

Zdajci je zavil mož v kočijaškem plašču na tržni prostor, kjer so stale tri štirje kočije. Krag je torej ugotovil, da je poleg teh še velika ekipaža, kateri se je kočijaž bližal.

Krag se je vznemiril. Ali je možak morda le res navaden izvošček? Morda je Puščica kaj zaslužil, pa ga je speljal na krivo sled.

Na velikem tržnem prostoru ni bilo razen voznikov nobene druge žive duše. Kraga bodo torej zanesljivo opazili, če bo stopal čez trg. Šel je rajši ob hišah po Ulici Karla Johana proti železniški postaji in je tako prišel za vozove, kjer se je skril v temi. Nihče ga ni videl in ne slišal.

Kočijaž je stal pred vozom in kramljal s svojimi tovariši. Govoril je razločno in glasno v nor-

veškem jeziku. Krag je torej imel opravka z rojakom.

«Ali je bil medtem kdo tu?», ga je slišal vprašati.

«Ne», je odgovoril vprašani.

«To je čudno.»

«Koga pa čakaš?»

«Kaj ti nisem povedal, Jaso? Iz onegale hotela so telefonično zahtevali voz.»

Kočijaž je z roko pokazal v smer, iz katere je prišel.

Oni drugi kočijaž se je glasno zasmel. Tudi so se mu pridružili.

«Zanesljivo te je kdo potegnil», je menil eden izmed voznikov.

Kočijaž je malo pomislil, potem pa je rekel z očitno in narejeno jezo:

«Da, prekleti zlomek. Pa kaj hočem! S praznim vozom se moram vrniti. Hvala, da ste mi pazili na konja. Drugič bom previdnejši.»

Sedel je na vozniki sedež, počil z bičem in oddrdal. Krag je videl, kako je iginil voz v Ulici Karla Johana, nato pa je skočil iz svojega skrivališča.

«Hudiča», je vzkliknil eden izmed izvoščkov, «kakšen capin si pa ti! Prihajaš naravnost iz luknje, kaj?»

Krag ga je zgrabil za roko.

«Vražje močan si», je vzkliknil izvošček. «Kje je stražnik?»

Neki drug tovariš je hitro prižgal vžigalico in posvetil detektivu v obraz.

«Poslušajte me malo», je mirno dejal Krag. «Asbjörn Krag je moje ime.»

«Asbjörn Krag? Kakšni pa ste!» so se čudili izvoščki vse križem.

«Ne smemo zamuditi niti minute. Kje je vaš voz?» je vprašal najbližnjega.

«Tule. Kar stopite vanj, mojster. V največjo čast mi bo.»

«Dajte mi plašč.»

Eden izmed izvoščkov je hitro slekel svoj gumijasti plašč in ga dal detektivu, ki je že sedel v kočiji.

«Koga bova lovila?»

«Vozite za ekipažo!»

«Razumem. Koliko bom zaslužil, mojster?» je vprašal kočijaž in se s svojega sedeža priklonil k detektivu.

«Če ga ujamemo, preden se bo peljal mimo Grandhotela, za enkrat več, kakor lahko zahtevate.»

«Dobro.»

Glasen pok z bičem je pognal konja v galop.

Ko se je pripeljal do pošte, je zagledal detektiv ekipažo pred seboj. Vozila se je počasneje, kakor je bil pričakoval. Kmalu jo je došel. Njegov voz ji je zdaj počasi sledil do Bygdöjevega drevoreda. Tu je bil živahnejši vozovni promet, zaradi česar sta ga laže zasledovala, ne da bi kočijaž kaj opazil. Ko pa je ekipaža krenila proti Elisenbergjevu, je Krag stopil z voza. Medtem se je bil spet izpremenil iz capina v Asbjörna Kraga. Vrnil je izvoščku plašč in mu dal obljub-

Politični pregled

Iz Rima poročajo, da je bil v soboto objavljen v Italiji ukaz o mobilizaciji celotnega letnika 1911, ki ga je ministrstvo za vojsko odredilo iz varnostnih razlogov. «Giornale d'Italia» je objavil k tej vesti kratko pojasnilo, v katerem pravi,

da je bila mobilizacija tega letnika nujno potrebna zaradi izredno nestalnega mednarodnega političnega položaja, ki ga sicer italijanska vlada presoja hladnokrvno.

S tem je vlada pokazala, da se hoče pripraviti za vsak primer. S 1. aprilom bodo pod orožjem letniki 1911., 1913. in 1914. Zdaj je pri vojaki 160.000 ljudi. Z nabori letnika 1914. je bilo potrjenih 240.000 nabornikov. Z mobilizacijo letnika 1911. se bo število vojakov povečalo za nadaljnjih 160.000, tako da bo redna vojska že sredi aprila štela 560.000 moških. K temu je treba prišteti še fašistično milico, katere število sicer ni znano, pa ga cenijo do 300.000 moških, tako da bo imela Italija 1. aprila pod orožjem najmanj 800.000 moških.

Trgovinski sporazum, ki je veljal med Jugoslavijo in Italijo, bi zaradi italijanske odpovedi potekel 31. t. m.

Ker pa se vrše med Jugoslavijo in Italijo pogajanja za sklenitev novega trgovinskega sporazuma, je bil sporazumno med obema vladama podaljšan sedanji začasni trgovinski sporazum za nadaljnje tri mesece, to je do konca meseca junija.

Dotlej bodo pogajanja končana in sklenjena nova pogodba. Zaenkrat bo ostal jugoslovanski izvoz v Italijo neokrnjen v isti višini, kakor je bil dosedaj. Trgovinska pogajanja potekajo ugodno in ni bilo dosedaj nikakih večjih težav.

Glede na dejstvo, da je Nemčija proti določbam mirovne pogodbe uvedla splošno vojaško dolžnost,

so se sestali v Parizu zastopniki Anglije, Italije in Francije.

O posvetovanjih je bilo izdano uradno sporočilo, da so si državni omenjenih treh držav izmenjali misli o splošnem položaju. Med razgovori se je naglašalo, da vlada med vsemi tremi vladami soglasje. Sklenjeno pa je bilo, da se zunanji ministri omenjenih treh držav sestanejo dne 11. aprila v Stresi, kjer bo morda prišlo do odločitve.

ljani denar. Krag je zdaj tekel za ekvipažo. Ko je dohitel, se je z veliko spretnostjo obesil zadaj nanjo in že je mirno sedel.

Deset minut sta se vozila po raznih ulicah. Kočijažu se očitno ni nikamor mudilo. Krag ga je slišal, kako si je, sedeč na svojem sedežu, godel neko pesem.

Naposled je obstal pred neko veliko hišo, obdano od visoke ograje. Hitro so se odprla vrata in neki glas je vprašal:

«Ali ste koga pripeljali?»

«Ne», je odvrnil kočijaž.

Potem sta se obe vratni krili široko odprli in voz je zdrdral na dvorišče.

Krag je bil vesel teme. Čepel je sključen med obema zadnjima kolesoma. Nihče ga ni mogel odkriti. Zdaj je tudi tiho zapustil voz in se skril za nekim grmom.

Slišal je kočijaža z nekom govoriti, a ni mogel razumeti, o čem sta se pogovarjala. Zdaj je zaslišal tudi neki ženski glas. Počakal je, da so konja odvedli v hlev in da je kočijaž izginil v svoje stanovanje.

Na dvorišču ni bilo nikogar več. Krag se je malo razgledal okrog sebe; ni prav vedel, kje je bil. Kmalu pa je spoznal okolico. Bil je na dvorišču ene izmed prvih patricijskih hiš v Kristianiji, a se ni mogel spomniti, kdo je stanoval v njej.

V glavni hiši je videl tri okna pritličja razsvetljena. Prav tako je bilo razsvetljeno kočijaževo stanovanje.

**Le Riviera
terpentinovo milo
je za nas,
to je odslej
peric naših glas.**

IZDELANO NA PODLAGI OLIVNEGA OLJA

Po tem sestanku sta odpotovala angleški zunanji minister Simon in pravosodni nemški minister Eden v Berlin.

Razgovori Simona v Berlinu po dosedanjih vestih še niso rodili uspeha. Nemci vztrajajo na tem, da se jim dovoli oboroževanje. Razen tega pa zahteva Hitler še plebiscit v Avstriji, ki naj odloči, ali je večina avstrijskega prebivalstva za sedanjo vladavino ali za narodni socializem. Potem zahteva tudi izpremembo pravil Društva narodov, iz katerih naj se izloči vse, kar se nanaša na versajsko mirovno pogodbo.

GOSPODARSTVO

Tedenski tržni pregled

ZIVINA. Na zagrebškem sejmu so bile za kilogram žive teže takele cene: bikom 2.50 do 3, kravam za mesarje 2.50 do 3, za klobasarje 1.50 do 1.80, junicam za mesarje 3 do 4, volom 1. 4 do 4.60, II. 3.15 do 3.50, bosanskim 2.50, teletom 4 do 5.25 (zaklanim 8), pitanim svinjam 7 do 7.50, nepitanim 5.25 do 6 (zaklanim svinjam 10) Din.

Če je kočijaž res mož z belo palico, je to pretkan dedec, je razmišljal Krag. Ni čudno, da ga policija doslej ni mogla izslediti. Saj ji ni moglo pasti na um, da se zločinec skriva za tako krinko.

Krag se je zdržnil: vrata glavne hiše so se bila odprla.

Domača hčerka! je mislil in se skril v najtemnejši senci zida.

Deklica je stopila previdno čez dvorišče in potrkala na kočijaževa vrata. Ta je prišel ven. Bil je gologlav. Deklica je plašno pogledala okrog sebe, kakor bi se bala, da jo kdo opazuje, nato pa je nekaj rekla možu.

Krag je ujel eno besedo, eno samo besedo, ki ga je presenetila.

X.

Ali je slišal prav? Priplazil se je bliže in zdaj je čisto razločno čul, ko je deklica rekla:

«Dolgo si bil odsoten.»

«Da, dolgo», je odgovoril mož resno in počasi. «Nisem mogel opravkov prej končati. Ali te je medtem kdo obiskal?»

«Ne», je zašepetala, «nihče ni prišel k meni.»

Kočijaž je odprl vrata svojega skromnega stanovanja.

«Ali boš vstopila?» je vprašal.

Prikimala je in oba sta izginila v notranjosti hišice.

Asbjörn Krag se ni spoznal v položaju. Ali je mogoče, da je med mlado deklico in starim kočijažem ljubezensko razmerje? Ali ona res misli, da je to kočijaž, ali pa naposled ve, da je ta dedec mož s palico iz slonove kosti, tat in morilec? Ali pa sploh ni zločinec, ki ga vidi v njem. Toda kaj naj potem pomeni dejstvo, da je možak v zvezi s Puščico, že večkrat kaznovanim potepinom in žepnim tatom?

Krag je zlezal k oknu kočijaževega stanovanja. Zavesa je bila spuščena, toda spoznal je na senci, ki se je kazala na zavesi, da sta oba stopala sem in tja med vnetim pomenkovanjem.

Krag je pritisnil uho na ključavnično luknjico in prisluskoval. Zavedal se je pač, da je to prav za prav nizkotno početje, vendar ni niti trenutek okleval, da tega ne bi storil. Mora priti skrivnosti do dna, pa naj stane, kar hoče.

(Dalje prihodnjič)

Sejmi

1. aprila: Videm ob Savi, Cerknica, Lemberg, Litija, Murska Sobota (samo za živino);
2. aprila: Dramlje, Rakek;
3. aprila: Gornji Tuhinj, Zabukovje;
4. aprila: Loški potok;
5. aprila: Mala gora;
6. aprila: Dobrovnik, Mokronog, Stara Sveta gora.

Vrednost denarja

Na borzah smo dobili v devizah (z že všteto premijo v znesku 28.50 %):

- 1 nizozemski goldinar za 29.69 do 29.83 Din;
- 1 nemško marko za 17.56 do 17.70 Din;
- 1 angleški funt šterling za 208.84 do 210.90 Din;
- 1 ameriški dolar za 43.55 do 43.91 Din;
- 100 francoskih frankov za 289.65 do 291 Din;
- 100 češkoslovaških kron za 183.42 do 184.52 Din;
- 100 italijanskih lir za 361.35 do 364.44 Din.

Avstrijski šiling se je trgoval v zasebnem kliringu po 8.68 Din. Vojna škoda se je zaključevala v Zagrebu po 375 Din.

Kratke vesti

— Za enotno zadružništvo. Na občnem zboru Glavne nabavljalne kmetijske zadruge je izpregovoril kmetijski minister g. dr. Janković, ki je med drugim dejal, da je stopil v Jevtićevo vlado, ker ima namen povzdigniti kmetijstvo. Nato je g. minister nadaljeval: Izdelati moramo zakon o zadružništvu za vso državo, s katerim bo zadružništvo združeno v eni hiši tako, da bomo imeli namesto današnjih razcepljenih šibkih zadružnih zvez v raznih pokrajinah jugoslovensko kmetijsko zadružništvo, združeno v enotno zadružno gibanje. Takšno zedinjeno zadružništvo nam bo pomagalo pri zedinjevanju jugoslovenskega kmetijstva, dalo nam bo najzanesljivejšo podlago in najzanesljivejše osnove, ki bodo najmočnejši čuvar te države.

DOPISI

DONAČKA GORA PRI ROGATCU. Tudi pod lepo Donačko goro spoznavajo kmečki fantje in dekleta veliko važnost in potrebo izobrazbe. Od Zveze kulturnih društev v Mariboru so si izposlovali potujočo knjižnico. Ker ni tu nobenega društva, so ustanovili Društvo kmečkih fantov in deklet, ki bo upravljalo knjižnico. Nedavno so fantje in dekleta uprizorili igro iz kmečkega življenja »Razvalino življenja« ter se prav dobro odrezali. Za tekmo koscev in žanjic nekateri baje že zdaj brusijo kose in srpe. Le naprej po začrtani poti!

GORENJI LOGATEC. Predzadnjo nedeljo nas je zadržila igra našega Sokola »Siromašna kakor cerkvena miš« v režiji sestre Premiersteinove. Marljivim igralcem in igralkam gre vsa pohvala. Zdaj pride na vrsto igra »Testament«, ki bo gotovo tudi privlačna.

SV. JEDERT NAD LAŠKIM. Naša društva prav pridno delujejo. Sokol je uprizoril pod režijo br. Kneza Draga »Desetega brata«, ki je bil prav dobro odigran. Pričakujemo še kaj sličnega. — Gasilno društvo pod dobrim vodstvom g. Štokovnika in g. Sluge prav lepo napreduje in je že, čeprav obstaja šele tri leta, naročilo motorno brizgalno, ki je za naše kraje nujno potrebna. Kakor slišimo, bo v avgustu brizgalna že blagoslovljena. — Na meščansko šolo je premeščen upravitelj g. Vidmar Drago. Kako je pri nas priljubljen, je pričal poslovljni večer, na katerem so se od njega poslovili predstavniki in člani tukajšnjih društev, pri katerih je g. Vidmar vneto sodeloval. G. Vidmarju k napredovanju iskreno čestitamo!

ŠKOFJA LOKA. (Smrtna kosa.) V Ljubljani je preminila ugledna gospa Berta Trillerjeva, vdova po pokojnem ljubljanskem podžupanu in poslancu dr. Karlu Trillerju. Truplo pokojnice

je te dni odpeljal mrtvaški avtomobil iz Ljubljane na škofjeloško pokopališče, kjer počivajo zemski ostanki njenega soproga. Pokojnica se je svoj čas precej udeleževala v javnosti, zlasti v ženskih organizacijah. Bila je med soustanoviteljicami Splošnega ženskega društva. Bodi ji blag spomin! — V Škofji Loki je te dni umrl vzorni Sokol g. Rihard Supan. Pogreb pokojnika je bil lep dokaz prijateljstva, ki si ga je pridobil pokojnik v vrstah škofjeloškega meščanstva. Pred hišo žalosti in na pokopališču je zapel sokolski pevski zbor svojemu sodelavcu žalostinke. Pogreba so se udeležili člani Sokola s praporom in z lepim vencem, ki ga je poklonil Sokol svojemu prerano umrlemu bratu. Blag mu spomin!

SV. JURIJ OB ŠČAVNICI. Društvo kmečkih fantov in deklet prosi vsa okoliška društva, da ne določijo za dan 2. junija svojih prireditev, ker bo društvo ta dan imelo tekmo koscev. V primeru slabega vremena bo tekma 10. junija.

ŠKOFJA VAS. (Smrtna kosa.) Te dni je umrl v Škofji vasi po kratki bolezni v 79. letu spoštovani veleposestnik g. Piliš Josip iz znane narodne rodbine. Pokojnik je bil soustanovitelj gasilske čete v Škofji vasi, dolgoletni odbornik občine Škofje vasi in znan napreden hmeljar in kmetovalec. Svoje obširno posestvo je kljub visoki starosti sam obdeloval in vodil. Naj mu bo lahka zemljica!

DOMAČE NOVOSTI

* **Visoko odlikovanje bana dr. Puca.** Na predlog predsednika vlade g. Jevtića je regentski svet odlikoval bana dravske banovine in bivšega ljubljanskega župana g. dr. Dinka Puca z redom jugoslovenske krone I. stopnje.

* **General Živković častni meščan Banje Luke.** Občinski svet je na nedavni seji soglasno izvolil ministra vojske in mornarice generala g. Petra Živkovića za banjaškega častnega meščana.

* **Polovična voznina na železnicih je dovoljena obiskovalcem letošnjega pomladnega velesejma v Ljubljani,** bi ga bomo imeli v času od 1. do 11. junija. Popust bo veljal za dopotovanje v Ljubljano od 27. maja do vštete 11. junija, za povratek pa od 1. do vštete 16. junija zaključno. Tudi razstavno blago se prevaža po polovični ceni. — »Aeropot«, družba za zrakoplovni promet v Beogradu, je odobrila posetnikom letošnjih ljubljanskih velesejmov od 1. do 11. junija in od 5. do 16. septembra polovični popust na svojih letalih.

* **O banovinski taksii na radijske sprejemne aparate** vas pouči nova številka slikanega tedenskega časopisa za radio, gledališče, film, sport in modo »Naš val«. Ta lepo urejevani, pestro slikani in vsebinsko obilni tednik prinaša v novi številki Cerkvenikovo novelo »Matejev sen«, Sel Gatinijev roman »Emilio Berenini«, Čufarjevo izvirno komedijo »Ameriška tatvina«, poročilo o izdajah Akademске založbe, gledališko rubriko s slikami ženskih sodelavk ljubljanske drame, filmsko rubriko, radijsko rubriko s prispevkom »Dialekt in mikrofoni« in »Radijsko tehniko«, zanimive beležke iz radijskega, gledališkega in filmskega sveta. Vprašanja šolskega radia, jezikovni tečaji, modna rubrika, križanke in magični liki zaključujejo radijski del lista, kateremu so priloženi na 12 straneh vsi važni programi evropskih oddajnih postaj in sporedi slušnih iger, koncertov, oper in operet iz domačega in tujevala. »Naš val« je potreben vsakemu radijskemu poslušalcu, pa tudi vsem, ki jih zanima delo naših gledališč, ljudskih odrov in filmskih produkcij. Pred vsemi drugimi listi ima pa »Naš val« še to prednost, da prinaša na posebni prilogi vedno nove izvirne igre za naše ljudske odre, katerim primanjkuje dobrih domačih del. »Naš val« je cenen, slovenski tedenski radijski časopis. Mesečna naročnina znaša komaj 12 Din. Zahtevajte še danes brezplačno in brezobvezno na ogled eno številko. Pišite na naslov: Radijska revija »Naš val«, Ljubljana.

* **Razpisani so natečaji** podčastniške pešadijske šole v Zagrebu in Beogradu, konjiške v Zemunu, artiljerijske v Čupriji in inženjerske v Mariboru za mladeniče od 18. do 21. leta starosti. Pojasnila se dobivajo pri g. Peru Francu, kapetanu v p. v Ljubljani, Maistrova ulica št. 14. Za odgovor se mora priložiti znamka za 3 Din.

Cena je odločilna za kakovost.

Zlasti vidimo to pri testeninah. »Jajnine« na primer so najdražje, zato pa je njihova kakovost izredno odlična. To vedo naše gospodinjice, a tudi vsi oni, ki jih uživajo.

* **Smrtna nesreča graščaka.** Na Izlakah so ob ogromni udeležbi pokopali 25. t. m. posestnika g. Dionizija Grobljarja, lastnika gradu Medije. Pokojnika je pri nakladanju hlodov na voz zadel neki hlod v trebuh. Gospoda Grobljarja so prepeljali v bolnišnico, pa je bila vsaka pomoč zaman. Ker je hotel umreti doma, so ga iz bolnišnice spet peljali domov, kjer je v soboto zvečer izdihnil. Pokojnikovi družini iskreno sožalje, dobremu možu pa blag spomin!

* **Ptujska bolnišnica je zasedena** in sprejema v oskrbo bolnike le v nujnih primerih.

* **Laneno seme** za pomladansko setev, in to od preizkušene sorte pernauske, dobe vsi kmetovalci, tudi oni, ki se še niso priglasili. Predplačila le proti vrnitvi iste množine semena v jeseni po žetvi. Seme razdeljuje Tovarna motvoza na Grosupljem, ki bo tudi kupovala v jeseni vse lanišče od tega semena po prav visokih cenah. Isto seme se dobi, prav tako proti vrnitvi v jeseni, še v teh-le krajih: v Novem mestu in v Črnomlju v skladiščih Kmetijske družbe, v Višnji gori pri županstvu, v St. Vidu pri Stični pri županstvu, v Stični št. 22 pri Mestniku Jožetu, v Mirni peči pri Remicu Adolfu, v Veliki Loki pri Ovnju Ivanu, v Radohovi vasi pri Šefmanu Francu, v Mirni pri Marinu Ivanu, v Dobrničah pri Kmetijskem društvu, v Velikih Laščah št. 47 pri Stritarju Jožetu. Obenem s semenom se dobi tudi navodilo za setev in gojenje lanu. Vsem kmetovalcem priporočamo, naj sejejo pomladanski lan, ker je to zelo dobičkonosno, zlasti ker garantira Tovarna motvoza na Grosupljem, da bo kupila vse lanišče po prav visokih cenah. Županstva ali podružnice kmetijskih društev in društev, ki bi radi razdeljevali to seme, naj se priglasijo Tovarni motvoza na Grosupljem in naj sporočijo, koliko semena želijo. Hitite, dokler traja zaloga!

* **Vsa vojaška pojasnila** v katerikoli zadevi dobite proti malenkostnemu plačilu pri g. Peru Francu, kapetanu v pok. v Ljubljani, Maistrova ulica št. 14. Priložiti je treba za odgovor znamko za 3 Din.

* **Dve avtomobilski nesreči pred celjskim sodiščem.** V zadnjih dneh sta se vršili pred celjskim okrožnim sodiščem razpravi glede dveh avtomobilskih nesreč, ki sta se zgodili lani pri Svetem Petru v Savinjski dolini in ki sta obe zahtevali človeški žrtvi. Dne 24. junija lani zvečer se je vozil celjski zdravnik g. dr. Rudolf Sadnik po državni cesti skozi Dobrtežo vas proti Celju. Nasproti se mu je pripeljal Rudolf Ločičnik na kolesu. V zadnjem trenutku je Ločičnik, ki je vozil pravilno na svoji desni strani, zavil na levo, tako da je zapeljal naravnost pred avtomobil. Dasi je dr. Sadnik takoj zavril, je zadel Ločičnik s tako silo na avto, da je padel preko sprednjega dela avtomobila. Prepeljan je bil v celjsko bolnišnico, kjer je umrl. Dne 8. novembra lani pa se je vozil g. Josip Rojnik, trgovec s Polzele, po državni cesti od Sv. Petra proti Celju. Takrat se mu je pripeljal nasproti na kolesu Ivan Uršič. Tudi v tem primeru sta vozila tako avtomobilist kakor kolesar pravilno vsak na svoji desni strani. Iz neznanega razloga je Uršič zadnji trenutek krenil ostro v levo stran, kakor da bi hotel prevoziti cesto še pred avtomobilom. Avtomobil ga je zadel s blatnikom s tako silo v glavo, da je takoj umrl. V obeh zadevah je bil zaslišan kot izvedenec g. inž. Stofa od banske uprave v Ljubljani, ki je podal izčrpni mnenji. Oba obtoženca sta bila od okrožnega sodišča oproščena.

ker je bilo po zaslišanju prič in po zaslišanju izvedenca in drugih dokazilih na kraju samem dokazano, da sta v obeh primerih ponesrečenca zakrivila nesrečo sama.

* **Janez Kalan obsojen na sedem mesecev.** Pred senatom trojice v Ljubljani se je končala pred tedni preložena razprava proti bivšemu voditelju slovenskega protialkoholnega gibanja, duhovnemu svetniku Janezu Kalanu, in njegovemu tovarišu, upokojenemu kaplanu Antonu Komljanu od Sv. Križa pri Moravčah, zavoljo knjižice, ki jo je izdal Janez Kalan pred dobrima dvema letoma v Gradcu pod naslovom «Dosti je!» Janez Kalan je odpotoval jeseni leta 1932. v tujino in je od takrat pa do novembra lanskega leta živel po večini v okolici Berlina in v Andritzpu pri Gradcu. Kmalu po njegovem odhodu iz domovine je tiskarna Styria v Gradcu izdala knjižico «Dosti je!» V njej je obtoženi Kalan na tak način pisal o razmerah v Jugoslaviji, da je prišel v spor s kazenskimi zakoni. Knjižico je izdal v nakladi okrog 10.000 izvodov. Sam je nato odpotoval iz Gradca v Nemčijo ter poskrbel, da je bilo precej izvodov tega njegovega umotvora utihotapljenih v Slovenijo. Naše sodišče je proti Janezu Kalanu, ki se ni prav nič skrival kot pisec in izdajatelj svojega dela, že l. 1932., ko je knjiga izšla, uvedlo kazensko postopanje, ki pa je bilo potem prekinjeno. Ko se je lani v jeseni vrnil v Jugoslavijo in je bil ob prestopu državne meje aretiran, se je kazensko postopanje obnovilo. Po končani preiskavi sta se vršili proti njemu dve razpravi. Prva je bila prekinjena, da zdravnika izvedenca preiščeta obtoženčovo duševno stanje. Izvedenca sta ugotovila, da obtoženčovo duševno stanje ni tako, da bi mogel biti kot nevračunljiv oproščen. Zdaj se je vršila druga razprava, pri kateri je bil Janez Kalan obsojen na sedem mesecev, njegov soobtoženec Anton Komljanec pa na tri mesece strogega zapora.

* **Smrtna nesreča mlade deklice.** Na Milanovem vrhu v občini Prežidu se je pripetila nesreča, katere žrtev je postala 13letna Ivanka Lakotova, sirota brez staršev, ki jo je vzel za svojo posestnik Franc Petrič. Deklica je stikala po nočni omari in je našla v predalu samokres, s katerim se je začela igrati. Nenadno se je orožje sprožilo in krogla je obšla nesrečni deklici v trebuhu. Prepeljali so jo naglo v ljubljansko bolnišnico, kjer so jo zdravniki takoj operirali, vendar je bila vsaka pomoč zaman.

* **Deset jajc za en dinar.** Vsako leto se po mladi jajca pocene. V okolici Varaždina in Ludbrega prodajajo kmetje jajca po 10 par ali deset jajc za en dinar, posebno debela jajca pa sedem za en dinar. Če torej hoče kmet kupiti kilogram soli, liter petroleja in škafico vžigalnice, mora prinesiti v trgovino 115 jajc.

* **V Trnčah je nastal požar v hlevu posestnika Antona Smolingerja.** Plameni so prešli na hišo in gospodarsko poslopje, ki sta zgoreli do tal. Škoda je je delno krita z zavarovalnino. Sumi se, da je ogenj podtaknila zlobna roka.

* **Huda nesreča je doletela 23letnega delavca Srečka Lasbacherja,** zaposlenega v tkaninski tvornici Doctor in drug v Mariboru. Po nesreči je prišel z desnico med strojne valjarje, ki so mu jo zmečkali. V bolnišnici so mu morali roko odrezati.

* **Obupno dejanje pekovskega pomočnika.** Nedavno si je pognal 27letni pekovski pomočnik Stanko Korošec v Novi cerkvi pri Celju iz neznanega vzroka s samokresom kroglo v glavo. Korošča so prepeljali z reševalnim avtomobilom v celjsko bolnišnico, kjer je umrl.

* **Zaradi ukora v smrt.** Hud udarec je zadel na Jožefovo ugledno družino posestnika Krivca v Podložah pri Ptujski gori. Domača hči, 19letna Jožica, se je popoldne napotila kakor vsako nedeljo in praznik k večernicam v župnijsko cerkev na Ptujski gori. To pot, ko je bil njen god, se je s prijateljicami zamudila na gori dalje časa kakor po navadi in se je zavoljo tega nekoliko zakasnila. Oče jo je zato malo pokaral, kar pa si je ubogo

deklet vzelo tako k srcu, da je zapustilo sobo, šlo v svojo kamrico in izpilo precejšnjo količino ližola. Domači, ki so jo našli v brezupnem stanju, so takoj pozvali na pomoč zdravnika s Ptujске gore, ki pa ji kljub vsemu prizadevanju ni mogel več pomagati.

* **V nekaj mesecih že tretji požar na Krapju.** Pred dnevi zvečer je začelo goreti gospodarsko poslopje želarja Dolamiča na Krapju. Gospodar je bil v sobi, ko se mu je zdelo, da prihaja kolesar z močno lučjo, ker se je soba na mah razsvetlila. Spoznal pa je kmalu, da mu gori domačija. Zlobna roka je zanelila ogenj, ki je v kratkem času upepelil gospodarsko poslopje in preskočil že na stanovanjsko hišo. Ker je bilo vse leseno in s slamo krito, je bila nevarnost, da zgore vse stavbe. Vendar so gasilci požar omejili. Rešili so tudi vso živino. Zavarovalni znesek je seveda majhen in ne krije škode. To je zdaj v teku nekaj mesecev že tretji požar na Krapju.

Še enkrat

dajemo zamudnikom priliko, da poravnajo zaostalo naročnino za preteklo leto. Vsem tem smo v zadnji številki vnovič priložili položnice. Naj ne bo nevhvaležneža, ki bi plačilo odklonil, ko je vendar vse leto prejemal in čital «Domovino» ter se zabaval z njo. Nepošteno bi bilo, ko bi kdo tako ravnal. Zato smo uverjeni, da bo vsakdo rajši plačal, kakor pa vzel nase take očitke. Poravnajte naročnino čimprej!

UPRAVA «DOMOVINE».

* **Prazna domačija žrtev ognja.** Ni še dolgo, ko je gorelo v Krčevini pri Vurbergu, pa so imeli v vasi že spet požar. Ogenj je nastal v gospodarskem poslopiju posestnika Jožefa Mernika in uničil hleve in listnjak ter se razširil na stanovanjsko poslopje. Poslopja so zgorela do tal. Kako je nastal, se še ne ve. Ker je bilo poslopje prazno, se sumi, da so spali v njem brezposelni, ki so iz neprevidnosti zaneli požar. Lastnik ima občutno škodo.

* **Samomor z arzenikom.** Mladi, komaj 21letni posestnik sin Anton Fišinger iz Ribnice na Pohorju je v samomorilnem namenu zaužil arzenik. Mariborski reševalci so obupanca odpeljali v bolnišnico, kjer je kljub takojšnji zdravniški pomoči umrl.

* **Zaradi bede v smrt.** Te dni je s škendovskega mostu skočila neznana mladenka v Savo in utonila. Kakor so dognali, je nesrečnica doma iz Podkrajja pri Lokah. Svoječasno je bila zaposlena pri rudniku v Borovniku, a je bila odpuščena. Ves čas po odpustitvi je živela doma pri bratu in je bila v evidenci brezposelnih pri zagorski občini. Ker občina nima sredstev za zadostno podpiranje vseh brezposelnih, je bila tudi ona prizadeta pri nakazilih. Brezdelje in strah pred prihodnostjo sta jo, kakor vsi domnevajo, privedla do tega, da je bedi naredila konec na mostu smrti, kakor imenujejo po vsej pravici škendovski most.

* **Žrtev svoje puške.** Na Štritu pri Škocijanu se je v nedeljo pri lovu na zajce po nesreči obstrčil v prsi 19letni Dolje Avsec. Prepeljan domov je nesrečni fant kmalu izdihnil.

* **Otrok je utonil.** Triletni sinček posestnika g. Ivana Petkovška z Izanske ceste v Ljubljani Marjan je padel v jamo za zbiranje vode in utonil. Vsi poizkusi z umetnim dihanjem so ostali zaman.

* **Iz maščevanja je zažgal.** V Vanetincih je do tal zgorelo gospodarsko poslopje posestnika Josipa Fekonje. Orožniki so aretirali nekega moškega, ki je tik pred požarom govoril okrog, da se bo nad Fekonjo maščeval.

* **Morilca Ivana Polenika so izsledili.** Dne 18. februarja je bila umorjena 69letna preužitkarica Elizabeta Repčeva pri Sv. Jakobu pri Št. Juriju ob južni železnici. V zvezi z umorom sta bila aretirana sin umorjene, posestnik Adam Repec, in njegova žena Frančiška ter izročena okrožnemu sodišču v Celju. Umora nujno osumljenega 32letnega Ivana Polenika, ki je pred umorom stanoval pri Repčevih, po umoru pa pobegnil, so te dni izsledili orožniki v Hudem Kotu pri Ribnici na Pohorju. Polenika so spravili v zapore okrožnega sodišča v Celju.

* **Na meji ustreljen.** Blizu meje pri Dravogradu se je napotil 21letni posestnikov sin Ivan Pongaršek s štirimi tovariši preko meje v Avstrijo, kamor je hotel vtihotapiti dva konja. Bežečega tihotapca je finančni stražnik ustrelil v nogo. Tihotapec je izkrvavel, njegovi tovariši so zbežali, konja pa so avstrijski financarji zaplenili.

* **Ljubimec žene je pobil do smrti moža.** Nedavno zvečer je prišel h Gselmanovim na Pobrežju pri Mariboru 26letni mizarski pomočnik Anton Straus, zaposlen pri mizarskem mojstru Paitzu v Taborski ulici v Mariboru. Okoli polnoči je prišlo med njim in 41letnim mizarskim pomočnikom Antonom Gselmanom, ki stanuje s svojo ženo v tej hiši, do prerekanja in prepira. Straus je v prepiru zgrabil za kol in ga zavilhtel proti Gselmanu, ki ga je tako dolgo obdeloval, da se je Gselman zrušil mrtev na tla. Ko je Straus videl, kaj je napravil, je pobegnil. Ubijalca so orožniki takoj aretirali in zaslišali. Ozadje krvavega dogodka je ljubavno razmerje, ki ga je imel Straus z Gselmanovo ženo Angelo. Aretirani Straus priznava dejanje, zagovarja pa se, da ni hotel Gselmana ubiti. Tezenski orožniki so aretirali tudi Gselmanovo ženo.

* **Juhant si je prerezal žile.** V Mariboru na smrt obsojeni morilec Viktor Juhant je po obsodbi izjavil pazniku, da se ne bo dal nikoli obesiti. In res je nameraval izvršiti samoumor. S priustreno žlico, ki jo je zhrusil ob steni, si je prerezal na eni roki odvodnico. Ker pa se nahaja v celici, v kateri je še več drugih jetnikov, so tovariši njegovo dejanje takoj opazili in poklicali paznike ter mu tako rešili življenje.

* **Haloški eksekutor prijet.** V Haložah se je zadnje dni klatil neki možki, ki se je izdajal za eksekutorja in sleparil ljudi. Orožniki iz Zavrča, ki so bili stalno na preži, so zdaj prišli lažnega eksekutorja v osebi 23letnega Slačka Franca, rojenega v Ivanjcih pri Ljutomeru. Slaček je obhodil vse Slovenske gorice in Haloze ter se na sleparski način preživljal več tednov. Izdajal se je enkrat za upokojenega orožniškega narednika, drugič spet za financarja, potem spet za eksekutorja in mesarja, kakor je pač kazalo na uspeh. Mož je dobro jedel in pil ter dobival brezplačna udobna prenočišča. Aretiranec ima za seboj že precej črno preteklost, saj je že odsedel štiri leta robije zaradi uboja. Tudi zdaj ima razen sleparstev na vesti več tatvin. Oddan je bil v ptujске sodne zapore.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

IZ POPOTNIKOVE TORBE

ŽE PETA PIŽMARKA UJETA.

Stanje vci, marca.

V Stanjevcih pri Gornjih Petrovcih je ujel 23. t. m. posestnik Smodiš Ludovik s pomočjo psa zanimivo žival — pižmarke (nemški Bisamratje). Kakor so pred dnevi poročali nekateri listi, so pri nas ujeli doslej že štiri pižmarke, eno na Pohorju, eno v Koprivnici na Hriyaškem, eno pri Gornji Radgoni in pred kratkim eno v Rincevovi grabi pri Ljutomeru. Ta žival je bila doslej v naših krajih nepoznana.

Ujeta žival je bila dolga 54 cm. Telo samo je merilo 31 cm, in je bilo zelo ploščato. Rep je bil dolg 23 cm, stisnjen, gol in podoben kači. Barve je bila po trebuhu svetle, po hrbtu pa bolj temno rjave. Prednje noge so bile krajše od zadnjih in

porasle z redko dlako. Prsti so bili precej dolgi, malo vezani s plavalno kožico ter so imeli na koncu močne kremplje. Uhlji so bili kratki in skoro skriti pod dlako.

Žival je podobna naši podgani, je pa seveda mnogo večja od naših podgan. Njena domovina je Severna Amerika, zlasti Kanada, odkoder je prišla v Evropo. Po Nemčiji in Češkoslovaškem se je že zelo razmnožila in dela veliko škodo. Živi zlasti ob vodah. Ima dragoceno kožuhovino, a ker je zelo škodljiva, jo bo treba zatirati, ker vse kaže, da se hoče naseliti tudi v naših krajih.

NAŠI NA TUJEM

Iz Herne-Holthausena pri Sondingu (Nemčija) nam poročajo: V tukajšnjem rudniku se je smrtno ponesrečil naš rojak g. Alojz Ferjančič, doma iz Idrije. Pokojnik zapušča 23letno vdovo in še tri nečorasle otročičke. Bodi mu lahka tuja zemlja!

Iz Oberhausen-Osterfelda (Nemčija) nam pišejo: Pretekli mesec smo imeli občno zborovanje Jugoslovenskega podpornega društva. Zbor je otvoril predsednik g. Jakob Šteh. Pri volitvah je bil spet soglasno izvoljen dosednji odbor: predsednik Jakob Šteh, podpredsednik Josip Tajnšek, tajnik Franc Čater, blagajnik Franc Arnssek, prisedniki Alojz Lunder, Ivan Aram in Ivan Zore; blagajniški preglednik Matija Rifelj. Odbor nam jamči, da bo društvo tudi za naprej marljivo delovalo. Društvo je od lanskega občnega zbora doslej lepo napredovalo in se je število članov povečalo na 43. Le tako naprej! Zbora se je udeležil tudi predsednik društva v Gladbecku gospod Košir, ki nam je dal nekaj koristnih navodil glede društvenega delovanja. — Tudi letos smo imeli božično obdarovanje naših otrok. Lepa hvala zveznemu predsedniku gosp. Bolhi za podporo, ki nam jo je izposloval. Tudi našemu predsedniku g. Štehu se moramo zahvaliti, ker je božičnico dobro organiziral. — Nedavno je preminila čvrsta slovenska korenina g. Jožef Lampret, doma iz Velike ravni pri Novi cerkvi, kjer se je rodil leta 1852. V Nemčiji je živel 45 let. Prav rad je čital naš tednik »Domovina«, a žal, mu je nazadnje vid opešal, da je moral branje opustiti. Za rudarja je 82 let vsekakor visoka starost. Naj mu bo lahka tuja zemlja, preostalim naše sožalje!

Banka Baruch

11, Rue Auber, PARIS (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršijo vse bančne posle najkvalitetneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66, Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo poslujemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

PROGRAM RADIA LJUBLJANE

od 31. marca do 7. aprila.

Nedelja, 31. marca: 7.30: O pogozdovanju in dečji dan (ing. Karel Tavčar); 8.00: ruske pesmi na ploščah; 8.20: poročila; 8.30: mandolinistični sekstet; 9.00: versko predavanje (dr. Mihael Opeka); 9.20: prenos iz trnovske cerkve; 9.45: harmonika na ploščah; 10.00: Najvažnejša določila obrtnega zakona za nameščence (dr. Stojan Bajič); 10.20: nekaj instrumentalnih solističnih točk na ploščah; 10.40: slovenske narodne s spremljevanjem radijskega orkestra bodo peli: Neratova, Mišičeva, Gostič in Janko; 11.40: mladinska ura (Ludovik Mrzel); 12.00: čas, radijski orkester (po željah); 15.00: plošče po željah; 16.00: Jurčičev »Deseti brat«, drama (Sokol iz Ivančne gorice); 17.30: tamburaški orkester na ploščah; 19.30: nacionalna ura; 20.00: čas, jedilni list, program za ponedeljek; 20.10: Adamičeve

mladinske pesmi bo pela Nuša Kristanova, vmes bo izvajala godba »Zarja« rusko glasbo; 21.30: čas, poročila; 21.50: radijski orkester.

Ponedeljek, 1. aprila: 12.00: Ko so fantje proti vasi šli (plošče); 12.50: poročila; 13.00: čas, spomini na Čajkovskega (plošče); 18.00: program po napovedi; 18.40: slovenščina (dr. Kolarič); 19.10: zdravniška ura (dr. Magajna); 19.30: nacionalna ura; 20.00: prenos opere iz Beograda, v odmoru čas, poročila, jedilni list, program za torek.

Torek, 2. aprila: 11.00: šolska ura: Kralj Brkolin, lutkovna igra (Sokol na Taboru); 12.00: Hrvatsko prelo (revija plošč); 12.50: poročila; 13.00: čas, slovanski virtuoz na ploščah; 18.00: otroški kotiček (Cirila Medvedova); 18.20: Propaganda za žensko domačo obrt (Milka Martelančeva); 18.40: nemščina (dr. Kolarič); 19.10: pravna ura (dr. Knaflič); 19.30: nacionalna ura; 20.00: čas, jedilni list, program za sredo; 20.10: IV. stilni večer slovenske instrumentalne glasbe (uvodno besedo bo govoril dr. Dolinar, klavirske točke bo izvajal dr. Svára); 21.00: radijski orkester; 21.00: radijski orkester; 22.30: angleške plošče.

Sreda, 3. aprila: 12.00: Iz srbskih logov in gajev (plošče); 12.50: poročila; 13.00: čas, Dvořákové skladbe na ploščah; 18.00: plošče po željah; 18.30: pogovor s poslušalci (profesor Prezelj); 19.00: sokolsko predavanje; 19.20: čas, jedilni list, program za četrtek; 19.30: nacionalna ura; 20.00: prenos koncerta Brandlovega tria iz Hubadove dvorane; 21.30: akademski pevski kvintet; 22.00: čas, poročila; 22.15: radijski orkester: Ketelbeyeva ura.

Četrtek, 4. aprila: 12.00: rumunski odmevi na ploščah; 12.50: poročila; 13.00: čas, Parmova »Ksenija«, opera v enem dejanju (na ploščah); 18.00: Zvoki iz Poljske (plošče); 18.20: Narodna odbrana; 18.50: srbohrvaščina (dr. Mirko Rupel); 19.20: čas, jedilni list, program za petek; 19.30: nacionalna ura; 20.00: večer domače glasbe: slovenske narodne v ductu (Fratnikova in Rudolfova s spremljevanjem klavirja), vmes Fantje na vasi; 21.15: radijski orkester, vmes harmonika solo (Stanko) in plošče, v odmoru čas in poročila.

Petek, 5. aprila: 11.00: šolska ura: O naši slovenski glasbi (profesor Adamič); 12.00: Po Češki in Slovaški (plošče); 12.50: poročila; 13.00: čas, slovanski plesi na ploščah; 18.00: Filozofski sprehodi (dr. Veber); 18.20: radijski orkester; 18.40: literarna ura: O dramah Jože Vombegarja (profesor France Vodnik); 19.00: radijski orkester; 19.20: čas, jedilni list, program za soboto; 19.30: nacionalna ura; 20.00: prenos iz Zagreba; 22.00: čas, poročila, radijski orkester.

Sobota, 6. aprila: 12.00: kozaki pojo na ploščah; 12.50: poročila; 13.00: čas, iz slovanskih oper (plošče); 18.00: Miha Maleš (Tominec); 18.15: Aktualnosti (Ludovik Mrzel); 18.30: radijski orkester; 18.50: francoščina (profesor Prezelj); 19.20: čas, jedilni list, program za nedeljo; 19.30: nacionalna ura; 20.00: zunanji politični pregled (dr. Jug); 20.20: pomlad v glasbi (radijski orkester); 21.15: internacionalni prenos iz Beograda; 21.45: čas, poročila; 22.00: plošče (plesna glasba).

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Telečja jetra na francoski način. Prepraži na masti eno srednje debelo in drobno zrezano čebulo, na čebulo stresi potem pol kile zrezanih telečjih jeter, četrt lovorjevega lista, malo timjana in vse skupaj praži, kakor navadno pražiš jetra. Ko so jetra gotova, jih odstavi, da se malo shladijo. Mlačna jetra nato zmelji na strojčku in potem jih pretlači še skozi sito. V skledo deni dve deki sirovega masla, dva rumenjaka, eno čašico dobrega belega vina, pretlačena jetra in malo osoli. Vse skupaj dobro mešaj, da narase.

Nato dobro namaži skledico ali pa model, če ga imaš, s sirovim maslom, napolni z vmešanimi jetri in postavi v krop (krop naj ves čas vre), kjer naj se kuha četrt ure. Kuhano vzemi iz kroga in počakaj malo, da se usede, nato zvrni na topel krožnik s sokom vred ki se je pr. l. ahanju scedil na dno. Daš z rižem in motovilcem na mizo.

Zelenjadna juha. Zreži na rezance eno čebulo in jo na masti prepraži. Ko je čebula postala zlatorumena, dodaj en korenček, eno repo, eno zeleno, kolérabo, malo ohrovtu in en por, vse drobno na rezance narezano. Zdaj premešaj, dolij nekaj žlic vode in pokrito duši do mehkega. Ko je zelenjava mehka, jo zalij z dvema litroma goveje juhe, premešaj in daj hitro na mizo. V pomladnem času pa lahko prideneš še malo r. a. a. fiziččka, cvetače in slično.

Fina torta. Vmešaj, da narase, 14 dek vega masla, 14 dek sladkorja in šest rumenjakov; potem dodaš sedem dek neolupljenih zmletih mandeljnov, orehov ali lešnikov, štiri žlice dobrega belega vina, pet in pol deke drobtin in sneg šestih beljakov. Dva enaka tortna modela dobro namaži s sirovim maslom in posuj s sladkorjem ter zlij v vsak model polovico testa, razravnaj in peci približno 40 minut. Ko je pečeno in hladno, namaži en del s poljubno mezgo, položi drugi del na vrh; torto oblij z limonovim ledom in jo okraši z debelimi rozinami, ki si jih pa prej namočila v mlačni vodi, da so se malo posvežile, a jih moraš pred uporabo spet osušiti, odnosno obrisati.

Praktični nasveti

Izvrsten gnoj za vrt je cestno blato, ki ima še to prednost, da je poceni. Kakor se pri nas še mnogo gnojilnih snovi brez koristi pogubi, tako je tudi s cestnim blatom. Cestno blato, zlasti po vaških potih, je mnogo vredno. Ako cestno blato skrbno zbiramo, mešamo na kompostu ali ga kar naravnost s prstjo zmešamo, dobimo gnojilo, ki je za mnoge zelenjave in cvetlice dosti bolj hranljivo kakor hlevski gnoj. Razumna vrtnarica naj torej skrbno porabi cestno blato za gnoj, ako ga le ima pri rokah.

Kako je treba ravnati z moko obutvijo. Čevlji so dragi in zato moramo zlasti v deževnem vremenu paziti na obutev in z njo prav ravnati, sicer se nam kmalu pokvari in raztrga. Važni sta snajenje in mazanje čevljev. Mokre in blatne čevlje posušiti in jih potem suhe očistiti, je popolnoma napačno. To čevlje kmalu uniči, ker suho blato usnje razjeda. Če smo torej prišli domov z mokrimi in blatnimi čevlji, jih takoj sezujmo in takoj v vodi do čistega operimo. Ljudje se bojijo čevlje prati, češ da jim voda škoduje. Ampak če si hodila ves dan po dežju in lužah, jim tudi tista voda, ko jih opereš, ne more škodovati. Oprane čevlje pa nato takoj deni na kopiti; če jih nimaš, jih pa dobro natlači s časopisnim papirjem, nato pa jih daj na topel, a ne pretopen kraj, da se počasi posušijo. Namaži jih pa, ko so še vlažni, in potem še enkrat, ko so že suhi. Mažo za čevlje kupi v trgovini, ker take maže so tako poceni, da se jih ne izplača napravljati doma iz sala, loja in podobnih maščob, ki niso primerne za vsako usnje in nam čevlje večkrat samo pokvarijo.

Slanike (arenke) izpereš, da izgubijo sol, najbolje tako, da jih položiš na sito in jih na situ deneš v vodo. Tako se usede sol na dno posode. Če pa položiš slanike naravnost v vodo, ne izgubijo skoro nič slanosti.

Posode od kisa, zela in podobnega se dajo čisto pomiti s tole raztopino, ki je najenostavnejša in najcenejša: Na 20 litrov vode daj dva kilograma sode. To raztopino zavremo in vrelo vlijemo v sod, ki ga je potem treba zamašiti in večkrat potrkljati, da se dobro pomije. Potem izlijemo raztopljeno sodo spet iz sode, nato pa ga izplaknemo najprej z vročo, zatem pa še z mrzlo vodo. Sod postavimo nazaj v klet, a položimo kak les ali opeko, da je sod na zračnem in da se lahko dobro posuši.

ZANIMIVOSTI

× **Pet milijard dolarjev za brezposelne.** Predsednik Zedinjenih držav Roosevelt je ponovno doživel veliko zmago. Senat je sprejel njegov zakonski predlog, po katerem je določenih pet milijard dolarjev za pobijanje brezposelnosti v Zedinjenih državah.

× **Omejene pravice roditeljev v Nemčiji.** V osrednjem glasilu Zveze nemških narodnosocialističnih pravnikov se razpravlja o predlogu, ki naj bi izpremenil sedanje zakonske določbe, tiče se pravic roditeljev za vzgojo lastnih otrok. Ohranjava se vprašanje, kako naj se domača vzgoja omeji ter izroči državi, ki naj bi dobila zakonom prvenstveno pravico, odločati o vzgoji mladoletnih državljanov.

× **Tudi Turki bodo praznovali na nedelje.** Turška poslanska zbornica v Ankari je sprejela sklep, da se odslej ne bo nič več v tednu praznoval petek, temveč nedelja, ki se praznuje skoro po vsem svetu.

× **Maksim Gorkij predsednik brezvercev.** Na velikem zborovanju, ki je bilo te dni v Moskvi, je bil izvoljen za predsednika Vseruskega društva brezvercev pisatelj Maksim Gorkij. Novoizvoljeni predsednik je takoj prevzel svoje posle in imel pri tej priliki velik govor na zbrano množico ruskih brezvercev.

× **Kuga v Južni Afriki.** V Južni Afriki se je že pred meseci pojavila kuga, ki se zadnje čase naglo širi. Doslej je pobrala okrog 400 ljudi.

× **Ura, ki dobro zasluži.** V Parizu lahko kadarkoli telefonično vprašate zvezdarno, koliko je ura, in povedo ti točen čas. To stane 50 centimov, torej pol franka, in čas ti sporočijo s točnostjo desetine sekunde. Ko so napravili to govorilno uro na zvezdarni, so videli mnogi v njej samo zanimiv znanstveni izum. Zdaj se je pa izkazalo, da je ta ura obenem vir lepih dohodkov za državno blaginjo. Vsak dan odgovori približno na 12.000 vprašanj, kar pomeni nad dva milijona frankov letnih dohodkov.

× **Štirinajstleten morilec.** V Weinzierlu v Avstriji je ponoči umoril 14letni pastirček Johann Uebmayer svojega 60letnega gospodarja Preininga, njegovo ženo in hčer. Pod pretvezo, da se je v hlevu odrgal vol, ki se ne da privezati k jaslom, je najprej izvalil v hlev Preininga ter ga ubil s sekiro. Nato je izvalil gospodarjevo hčer Marijo, ki jo je takisto zaklal s sekiro v bližini hlevskih vrat. Naposled je izvalil v hlev še posestnikovo ženo in jo ubil. Po trojnem umoru je arjenec ukradel gospodarjevo denarnico in zažgal hišo. Ko so ga prijeli, je mirno priznal svoj čin. Vzrok umora je bil pohlep po denarju.

× **Za očetovstvo se pulijo.** Mesto Mikulov na Moravskem ima poseben dogodek. Pred sodiščem se je vršila razprava, za katere izid se zanima vse mesto. Mlada uradnica je nedavno 14letno deklico in zdaj se razpleta spor glede priznanja očetovstva. Navadno se vsakdo, ki ga sodišče prime zaradi očetovstva, obupno brani te časti. V tem primeru pa je zadeva nasprotna. Trije mladeniči se pulijo za očetovstvo. Mlada mati je zelo lepa in so vsi zaljubljeni vanjo. Vsi trije so prispevali za stroške in vsi trije prosijo za njeno roko. Mladenka je izjavila, da bo vzela za moža tistega, ki ga sodišče prizna za očeta. Eden izmed navdušenih kandidatov je uradnik, drugi je trgovec, tretji pa študira pravo. Seveda je sodišče v zadregi, saj je težavno odločiti, kateri je oče. Ker ni druge rešitve, bodo napravili krvno preiskavo, ki naj dožene, kdo je v resnici oče.

× **Ce županuje ženska.** V manjših ameriških mestih ni redek pojav, da županuje občanom ženska. V Ameriki so si priborile ženske vse pravice in razen Rusije menda ni države na svetu, kjer bi bile ženske z moškimi tako izenačene. Tudi mesteca Oak Park v državi Georgiji ima na županskem stolčku samozavestno žensko Ano Jonstonovo. Ta dama se je borila že kot mlado dekle

VI VSI

neveste, gospodinje, hoteli, bolnišnice, zdravilišča in drugi razni zavodi kupite vse gospodinske potrebščine, kakor životno, posteljno in namizno perilo, žimnice, odeje, zastore, preproge in linolej zaradi ogromnega nakupa v Trgovskem domu Stermecki po zelo znižanih cenah. Prepričajte se o velikanski izbiri in naročite takoj veliki ilustrirani cenik in vzorce!

TRGOVSKI DOM
Stermecki CELJE
TOVARNA PERILA IN OBLEK št. 97

za enakopravnost žensk z moškimi in njeno delo ni bilo zaman. Šteje šele 30 let, pa že vodi in upravlja svoje rojstno mesto. Nedavno je imel občinski svet sejo, na kateri je nastopila županja s čudno novico. Izjavila je, da moški magistratni uradniki ne izpolnjujejo svojih dolžnosti tako, kakor bi bilo treba, in da jih hoče nadomestiti z ženskimi močmi. Lahko si mislimo, kakšen vihar je nastal pri teh besedah. V Ameriki so moški sicer zaslužnjeni, toda takega zapostavljanja vendarle ne trpe. Vsi magistratni uradniki so podpisali izjavo, da si prepovedujejo take očitke, da niso malomarni, da ne zaostajajo za ženskimi močmi in da naj županja odpusti najprej sebe, ker tudi njeno delo ni vzorno. Toda vsi protesti nič ne pomagajo, županja vztraja pri svojem sklepu in vse kaže, da bo imel Oak Park na magistratu same ženske. Moškim ne bo potem takem kazalo nič drugega, kakor izseliti se iz mesta.

× **Zakon je sredstvo za podaljšanje življenja.** Ameriški profesor Edwin Burdell je v svojem nedavnem predavanju dokazoval, da žive poročen ljudje dalje in da je med njimi manj zločincev, bolnih in duševno skvarjenih ljudi kakor med neporočenimi. Na podlagi tega ugotavlja Burdell, da je zakonsko življenje najboljšo sredstvo proti zločinstvu, duševnim boleznim, siromaštvu in prehitri smrti.

× **Letalo je letelo brez pilota.** Znano je, da je mogoče voditi ladjo po morju, ne da bi na njej bil kak človek. Ladjo namreč z električnimi žarki vodijo kar s suhega. Izumili so tudi način, da letalo lahko samo leti po zraku, ne da bi v njem sedel pilot. Zdaj poročajo iz Kalifornije, da so tam te dni spustili v zrak letalo brez pilota, ki je letelo po zraku ob obrežju Tihega morja devet ur in pol in je nato gladko pristalo. Ta uspehi poizkus dokazuje, kako silno so v kratkem času že napredovali ti izumi, ki bodo v bodoči vojni brez dvoma zelo pomembni.

× **Grozen zločin blazneža.** Policijski komisar v Agenu v Franciji Marc je dobil pismo, ki v njem očitno duševno bolni Albert Boudemas podrobno opisuje, kako je prejšnji dan popoldne ubil najprej svojo ženo, potem svojega šestletnega sinčka Georga, potem svojega desetletnega sinčka Petra in naposled še svojega prvorojenca, vračajočega se iz šole. Po groznem zločinu je Boudemas zažgal svoje stanovanje. V pismu pravi, da je hotel svoje tri sinove rešiti pred trdosrčnimi bogatini. Policijski komisar ni hotel verjeti, da je Boudemas res umoril svojo družino. Vendar se je pa takoj odpeljal v ulico, označeno v pismu, kjer se je prepričal, da je vse res. V kuhinji je našla policija Boudemasovo ženo s prestreljeno glavo, v jedilnici in prvem nadstropju so pa ležali na tleh vsi trije sinovi, tudi s prestreljenimi glavami. Vsi so bili že mrtvi. Boudemasa pa ni bilo nikjer. Sled za njim so našli šele, ko je neki otrok povedal, kako je videl moža, ki se je peljal s kolesom k reki Garonni in skočil oblečen v vodo. Na dotičnem kraju so res našli Boudemasovo kolo in klobuk z listkom,

na katerem je bilo napisano: «Tu sem končal svoje življenje.» Preiskava je dognala, da je postala nesrečna rodbina žrtev blaznega moža, ki si je nekoč že hotel končati življenje in ki se je dalje časa lečil v umobolnici.

× **Nedolžen dvakrat na električnem stolu.** Mladi Američan Langley je že dve in pol leta presedel v smrtni celici državne kaznilnice v Severni Karolini. Pred dvema letoma in pol je bil obsojen na smrt in je vsak dan pričakoval, kdaj ga bodo odvedli na električni stol. Vsak dan znova je prestajal strahotne muke smrtnega strahu. Dvakrat že so prišli ponj in ga povedli k električnemu stolu, dvakrat je bila kazen v zadnjem trenutku odložena, dokler ga ni zdaj guverner Severne Dakote oprostil, ker je bila njegova nedolžnost naposled dokazana. Langley je bil obdolžen, češ da je v Ashevilleu umoril prodajalko bencina pri javnem napajališču. Mladenec je svojo nedolžnost vedno znova dokazoval, vendar so ga kljub temu na podlagi nekkih znakov v jeseni leta 1932. obsodili na smrt. Nekoč jutro so prišli ponj v njegovo celico, da ga odvedejo na električni stol. Tudi zdaj je sodnim uradnikom dokazoval svojo nedolžnost, a ni nič pomagalo. Moral je z njimi na električni stol. Že so odprli vrata v smrtno celico, v kateri je čakal nanj električni stol, ko je pridirjal zastopnik najvišjega državnega sodišča in prinesel odlok, naj se usmrtni odloži. Njegovi zagovorniki so namreč predložili nove dokaze za njegovo nedolžnost. Toda ti dokazi niso bili zadostni, zaradi česar je sodišče odredilo, naj se usmrtni izvrši. Spet je nesrečnež nastopil hudo pot na električni stol. Medtem pa, ko je sodišče sklepalo o teh dokazih, je tudi državni guverner sam začel študirati sodne akte iz te obravnave. Obsojenčevi zagovorniki so guvernerju doprinesli nove dokaze za obsojenčovo nedolžnost. Naposled je guverner spoznal, da je obsojenec res nedolžen in da ne more biti kriv umora, ker je ob tistem času bil 400 km daleč v mestu Wilingtonu. To so namreč zagovorniki dokazali po pričah. Ko je guverner to dognal, je kaznilnico, v kateri je bil zaprt nesrečni Langley, naročil, naj ga takoj izpuste. To guvernerjevo naročilo je prišlo prav zadnji trenutek, ko je obsojenec že stal pred električnim stolom. Mož, ki je pričakoval, da bo v naslednjem trenutku že mrtev, a je nenadno zaslišal, da je popolnoma oproščen, ker je njegova nedolžnost izkazana, je bil tako pretresen, da je skoro zblaznel. Morali so ga prepeljati v kaznilniško bolnišnico, kjer se zdaj zdravi. Ta primer pa je ameriško javnost tako razburil, da je bil guverner prisiljen izdati obširno spomenico, v kateri navaja, zakaj je izpustil moža, ki je bil po nedolžnem obsojen na smrt.

× **Srce mu je piskalo.** V Exeterju v Angliji si je končal le dni življenje krčmar Lockyer Robert. V smrt ga je poglodelo neznožno duševno stanje, ki mu ga je povzročalo srce s tem, da je utripalo in glasno piskalo obenem. Ta nenavaden pojav je nastal pri Lockyeru pred leti in moš

se ga je zelo ustrašil. Pri vsakem utripu je srce tako glasno zapiskalo, da so slišali piskanje vsi v sobi navzoči ljudje. V bolnišnici, kamor so Lockyera poslali, mu niso mogli pomagati. Sklican je bil zdravniški posvet, toda zdravniki na krčmarjevem srcu niso mogli najti nikake pogoje. Kljub temu je pa postajal Lockyer čedalje plašnejši. Živel je v prepričanju, da pomeni piskanje srca zanj nekaj usodnega. Naposled je bil že na robu blaznosti. Neprestanega piskanja svojega srca ni mogel več poslušati in tako si je v obupu končal življenje.

× **Sad, ki čisti vodo.** V Indiji rase zelo redko drevo, ki rodi sad z nenavadnimi lastnostmi. Umazana voda, v katero pade takšen sad, postane takoj lepo čista. Zadostuje tudi nekoliko kapljic soka tega sadu, da se umazane snovi v vodi usedejo.

× **24letno spanje.** V bolnišnici v Johannesburgu v Južni Afriki imajo bolnico, ki že 24 let spi. To je Ana Swanepolova, ki je bila pred 24 leti zaročena z nekim farmarjem. Nekoliko dni pred poroko se je njen zaročenec na lovu smrtno ponesrečil. To jo je tako pretreslo, da je zapadla v spanje. Zaman se zdravniki trudijo, da bi jo zdravili. Samo enkrat se je zbudila za nekoliko sekund, a potem je ponovno zaspala. Hranijo jo umetno, a je navzlic temu shujšala do kosti.

× **Beg zdravnikov iz ruske vasi.** Izvrševalni odbor ruske komunistične stranke je nedavno prejel poročilo, ki pravi, da se zdravniki, ki so lani dovršili svoje študije in nastopili službe v ruskih vaseh, drug za drugim odtegujejo službi in bežijo iz vasi v mesta. Tako se je v nekem okrožju, ki šteje 680 zdravnikov, odtegnilo službovanju 280 zdravniških začetnikov. Tudi iz drugih pokrajin Rusije prihajajo podobna poročila, zaradi česar je moral navedeni odbor nastopiti proti zdravnikom. V bodoče bo zdravniškim začetnikom v Rusiji prepovedano, nastaniti se v mestu in izvrševati prakso, dokler ne bodo preživeli vsaj dveh do treh let na deželi. Zdravniki bežijo s kmetov v mesta zaradi tega, ker imajo zelo majhne plače in ker so življenjske razmere v ruski vasi izredno težavne.

× **Sladkor v kockah je izumila ženska.** Ženska je bila, ki je izumila tako primerno obliko sladkorja v kockah. Ženi ravnateljica sladkorne tvornice na Moravskem — to se je zgodilo leta 1840. — je namreč prišlo na misel, da je štokasta oblika sladkorja, kakor so ga takrat in še dolgo potem dajali v promet, silno nerodna, ker je bilo res težavno sekati ogromno kladu. Dejala je možu, da bi bilo pametneje, ako bi rajši izdelovali koščke sladkorja. Mož se je oprijel te zamisli in je dal vso reč celo patentirati. Da bi obrnil čim večjo pozornost na novi izdelek, so začeli koščke izdelovati v več barvah, rdeči, rožnati in vijoličasti. To pa je bila velika pogreška. S pridatkom barve se je zmanjšala kakovost sladkorja, zaradi tega so ga ljudje le malo kupovali, tako da je bila tvornica primorana ustaviti izdelovanje sladkorja v kockah. Čez več let pa so se v Ameriki iznova oprijeli te misli in so začeli izdelovati sladkor v kockah čiste bele barve, ki si je sčasoma osvojil ves svet.

× **Katera ptica leti najhitreje.** Ne »kralj zrak«, orel, kakor se splošno misli. Tudi brza lastovica ni najhitrejša ptica, dasi jo tako občudujemo pri njenem šviganju. Po znanstvenih ugotovitvah dosežeta orel in lastovica povprečno brzino samo 45 km na uro. Mnogo hitrejši je golob, ki preleti povprečno 72 km na uro. Na videz okorni let jerebice je v resnici jako hiter. Ko so merili njeno hitrost, so ugotovili 80 km na uro. Tudi sokol, ki doseže že veliko brzino 95 kilometrov na uro, še ni najhitrejša ptica. Najhitrejša je namreč — raca, ampak ne časnikaška! Ona doseže največjo brzino do 135 km na uro, na daljših poletih pa povprečno 122 km, to je 37, odnosno 33 metrov na sekundo.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Seno in slama.

A: Kakšna je razlika med senom in slamo?

B: «Ne vem.»

A: «Bedak, saj to že vsak osel ve.»

Nima ne denarja ne cunj.

A: «Rekli ste, da imate denarja ko cunj, zdaj se je pa izkazalo, da nimate niti pet in dvajsetih par.»

B: «Naravno, saj tudi cunj nimam!»

Ne bo se več bril sam.

Žena: «Od danes se boš hodil brit k brivcu!»

Mož: «Toda ženka, če se brijem doma, vendar precej prihranim.»

Žena: «To je že res, toda najin Petrček stoji vedno poleg tebe, ko se briješ, pa se je naučil že najmanj sto kletvic.»

Ženske.

Vera: «Zakaj se pa jeziš na Slavko, da te vedno tako vljudno pozdravlja?»

Zora: «Ker me pozdravlja vedno naprej, da pokaže, da je mlajša.»

Nedeljski lovec.

Srakopernik prinese z lova dva zajca.

«No, dares bomo pa imeli ceneno kosilo», je menila ženka.

«Preveč poceni ne bo,» je dejal Srakopernik, obstrelil sem tudi dva priganjača.»

Nepričakovan odgovor.

Gospa: «Gospod najemnik, znano mi je, da ste včeraj poljubili mojo hčer. Kaj nameravate torej?»

Podnajemnik: «Milostiya, moj namen je ... nikoli več poljubiti vašo hčer.»

Nepridiprav.

Papiga kolne na žive in mrtve.

Mamica: «Čuj, Jožek, ali si ti naučil papigo teh strašnih besed?»

Sinko: «Ne, mamica. Prav nasprotno, zmerom sem ji ponavljal besede, ki jih ne sme govoriti.»

Čudno.

Sinko: «Mamica, zakaj ima očka tako malo las na glavi?»

Mati: «Ker mnogo misli, dragi sinko.»

Sinko: «Tako? Zakaj jih imaš potem ti toliko?»

To je nekaj drugega.

Slavka: «Zakaj si razdrla zaroko z Brankom?»

Mila: «Ker ga ne ljubim več.»

Slavka: «Zapestnico, ki ti jo je podaril, pa vendarle nosiš.»

Mila: «Da, moja čustva do zapestnice se niso nič izpremenila...»

Plemenit mož.

A: «Ali je res, da Hlačopernik ne zapodi nobenega siromaka od svojega praga?»

B: «Da, pusti ga stati tam tako dolgo, dokler sam ne odide.»

Pozabil je.

Mihec se ne umiva rad. Če le more, se izogne neprijetnemu opravilu. Zadnjič pa se je njegova mati silno jezila.

«Kako pa je mati dognala, da se nisi umil?» je pozneje vprašal Mihca njegov prijatelj Jožek.

Mihec mu je s šepetajočim glasom zaupal: «Veš, pozabil sem zmočiti milo in brisačo!»

Priložnost.

Mati je potožila, da jo bolijo roke od dela na polju.

Janezek: «Mamica, potem ti pa lahko povem, da sem prej razbil v sobi ogledalo!»

Za rast las.

Plešec: «Rad bi stekleničico vode za rast las.»

Prodajalec: «Malo ali veliko, gospod?»

Plešec: «Mala bi zadostovala, predolgi las nimam rad.»

V šoli.

Učitelj: «Mihec, naštej nekaj rogatih živali.»

Mihec: «Krava, vol, kostrun, koza in naša teta.»

Učitelj: «Zakaj pa teta?»

Mihec: «Stric je dejal, da mu je teta že začela kazati roge.»

Listnica uredništva

Brezovica. Dota ne more propasti, če imate priče, da je bila obljubljena.

Konjice. Če imate denar iztožen, pa ga ne dobite, se obrnite na sodišče. Seveda, če dotična oseba nima premoženja, so vse poti zamen.

Sv. Ožbald. Nasvet, kako bi mogli dobiti iz denarnega zavoda svoj denar, je pač zelo težaven. Dobivate ga lahko, kakor sami veste, samo v majhnih zneskih. Morate se porazgovoriti z zavodom. Tako se godi vsem vlagateljem, ker zavodi nimajo razpoložljivega denarja.

GOLŠA, DEBEL VRAT

je obolenje ščitne žleze, ki je je treba pravočasno zdraviti, ker se sicer delovanje tega važnega organa v njegovi funkciji kot zaščita proti strupom vse bolj ovira, zaradi česar nastopijo zelo neprijetni, a često tudi nevarni pojavi. Zdravniška znanost je ugotovila, da delujejo soli, ki vsebujejo jod, izredno dobro pri raznih oblikah golše. Mnogoštevilni bolniki so ugotovili pri uporabi zelo preprostega

DOMAČEGA ZDRAVLJENJA S PITJEM nagel in povsem neškodljiv vpliv na bolezen. Vsakdo, ki ima golšo ali debel vrat ali otečene žleze, naj zahteva našo knjižico, ki jo pošljemo

VSAKOMUR BREZPLAČNO.

Zadošča dopisnica.

Poštno zbiralno mesto:

Georg Fulgner, Berlin-Neukölln, Ringbahnstrasse 24, Abt. P. 91.

MALI OGLASI

Prima sportne suknjiče

po 98 Din, pumparice, modne hlače itd. kupite zelo ugodno v Ljubljani pri Preskerju, Sv. Petra cesta.

Semena, oblačilno blago

in vse potrebščine kupujte vedno v trgovinah Senčar, Mala Nedelja, Ljutomer in Strigova.

«Jablus» — Jabolčnik.

Ako imate domače pijače premalo, naročite že sedaj «Jablus», iz katerega se napravi izborna domača pijača, da jo imate pripravljeno, ko se prične pomladansko delo. Cena znižana. — «Jablus» razpečava Franc Renier, Podčetrtek.

Zastopnike

iščemo za ljudska zavarovanja. Plačamo ugodno provizijo. Ponudbe na naslov: «Drava», zavarovalna zadruga, Maribor, Trg Svobode št. 6.